National Library 50253
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. K1A ON4

B10 31 c/4/5

National Library
Bibliothèque Nationale
SEP 28 1983

VABA EESTLANE

Second class mail registration number — 1089.

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

Nr. 70 (2991) XXXII aastakäik | Neljapäeval, 22. septembril 1983 — Thursday, September 22, 1983 | Üksiknumbri hind 60 centi

Täienduskoolis algas õppetöö

Tänavune koolitöö koondatud ühele õhtule

Käesoleva nädala teisipäeva õhtul algas koolitöö T. E. Seltsi Täienduskoolis. Eesti Maja suurde saali kogunes suvepuhkusest rõõmus õpilaspere ja vanemaid, kes elasid kaasa kooliaasta ametlikule algusele. Tänavu on muudatus kooli struktuuris, enne kahele õhtule paigutatud klassid on kõik koondatud teisipäeva õhtule.

Avaaktuse avas õp. A. Roost palvusega, võttes aluseks Salomoni ülemlaulust „Õnnelik on inimene, kes on leidnud tarkuse". Ta palus, et Jumal õnnistaks ja laseks eesti lastel õppida eesti aineid, kõige pealt aga eesti keelt, et lapsed leiaksid tarkuse tee.

Koolikomitee esimees H. Lupp tervitas õpilasi, õpetajaid ja lastevanemaid pärast kaunist suve. Ta ütles õpilastele, et eelolev õppeaasta langeb ESTO-84 ettevalmistuste ajajärku, millega ka koolide õpilased on seotud. Samuti ka Eesti lipu 100. a. juubeli puhul korraldatav kirjandus-kunsti võistlus.

Ta tõi näite kuidas eesti keele oskus võib anda töövõimaluse, endine keskkooli õpilane Priit Aruvald on EKN büroojuhatajana tööle asunud.

Kuid muudelgi aladel on järjest olulisemaks muutunud eesti keele oskusega inimeste leidmine.

Ta tõi näitena pildi oma perekonnast, kus möödunud laupäeval alustas lasteaias õppimist nende pere neljanda generatsiooni esindaja 3-aastane Mark Altosaar, kelle ema on eesti keskkooli lõpetanud.

Lõpuks ta märkis kooli koostööd Toronto koolivalitsuse keelepärandi osakonnaga, mis koos loodetava Kanada keskvalitsuse toetusega jätab võimaluse õppemaksu endiseks jätta.

Ka märkis ta, et 3. oktoobril alustab tegevust eesti keele eriklass teistest rahvustest keelehuvilistele eelmisest aastast tuttavas Northern Secondary Shool'is.

Selle järel ta andis edasi kõigile koolikomitee parimad soovid algavaks õppeaastaks ja soovis, et neist head eestlased kasvaksid, siis on nad ka head eestlased.

Lõpuks koolijuhataja H. Ründva rääkis lastele loo kahest poisist, kellest üks oli viriseja ja teine leplik ning pealehakkaja. Ta soovitas võtta eeskujuks töötahtelist poissi, sest midagi pole raske, kui tahetakse teha, midagi pole võimatut.

Ta tegi teatavaks tänavused õpetajad: I klassis Anne Saks, II kl. L. Luide, III kl. Ene Lüdig, IV kl. Endla Komi, V kl. Hella Leivat, VI A kl. E. Lüdig ja VI B kl. H. Ründva, muusikaõpetajaks G. Iltal, eriklassi õpetaja Helgi Nippak. Pärast juhiste andmist lõppes avaaktus Eesti hümniga.

Selle järel lahkusid vanemad õpilased klassidesse,

esimesse klassi astujate vanemad aga hakkasid registreerimislehti täitma,

kuna samal ajal kohtusid lapsed jällenägemisrõõmus pärast eelmistel aastail lasteaias sõlmitud sõprussidemete soojenemist.

Eesti Jahtklubi Kanadas sügisesel väljasõidul anti klubi parima purjetaja rändauhind üle Canada 1 meeskonnas sõitnud Robert Murule. Pildil karika üleandmine, vasakult Robert Muru ja endine klubi komandör Heino Kasak. (Lähemalt lk. 7).

Foto: Tommy Tomson

Jaapanlased tõrjusid N. Liidu pommitajad

TOKIO — N. Liit on näidanud oma tugevust põhjapoolsel Jaapani merel, asetades seal oma laevad manöövreile ja proovides Jaapani õhukaitse valmisolekut piirkonnas, kus N. Liidu võitluslennuk lasi alla Lõuna-Korea reisilennuki. Kaks N. Liidu pommilennukit ja kaks luurelennukit lendasid 300 km kaugusseni enne, kui 8 Jaapani võitluslennukit nad tagasi surusid. Jaapani ametivõimud ütlesid, et N. Liidu sõjalaevad kasutasid manöövrite ajal lahinglaenguid.

N. Liidu akadeemik hüppas ära

TOKIO — 52-aastane N. Liidu teadlane otsis poliitilist asüüli kolmanda riigi vahendusel. N. Liidu Teaduste Akadeemia vanem liige Evgenii Novikov oli kuuepäevasel internatsionaalsel teadlaste sümpoosionil sel kuul Jaapanis, kui ta pidas paremaks läänemaailma jääda.

9 poolakat põgenesid üüritud lennukiga

BERLIIN — Üheksa poolakat lendasid üüritud lennukiga üle Ida-Saksamaa ja maandusid USA lennuväljal Lääne-Berliinis. Kaks perekonda ja üksik mees küsisid lennukist väljudes poliitilist asüüli. Lennuk on valmistatud N. Liidus, kuid nad üürisid selle ühest poola lennuklubist.

Katoliku piiskoppide uus pastorikiri

WASHINGTON — 14-liikmeline katoliku piiskoppide grupp nimetas oma uues pastorikirjas MX rakettide süsteemi ehitamist õigustamatuks ja ähvarduseks tuleviku inimkonnale. Relvastumise võidujooks tuleb ümber suunata konkreetsete selgesõnaliste otsuste abil, ütlesid piiskopid esimeses pärast maikuud avaldatud märgukirjas. Nüüdne pastorikiri avaldati seoses president Ronald Reaganile USA Kongressi poolt antud loaga esimeste 21 MX interkontinentaalsete ballistiliste rakettide valmistamiseks.

Värskemad uudised loete „VABA EESTLASEST"

Dr. Endel Tulvingule auhind silmapaistva panuse eest

Toronto ülikooli psühholoogia professor Endel Tulving sai Distinguished Scientific Contribution Award (Silmapaistva Teadusliku panuse auhind) American Psychological Association'i poolt ühingu aastakoosolekul sel suvel Kalifornias.

Dr. E. Tulving, kel äsja täitus kuus aastat Department of Psychology teaduskonna esimehena, võitis auhinna oma „penetrating insights into the nature of human memory" (teravapilgulise vaatluse eest inimese mälu iseloomu).

Edasi öeldakse motivatsioonis, et enam kui teised ta on juhtinud tähelepanu ühele kõige tähtsamale probleemile mälu analüüsis: sugulusele, ümbermuutusele mentaalsete juhtumite taastamisel.

Ta on arendanud elegantse meetodi mälu jälgede struktuuri uurimiseks.

Dr. E. Tulving on erakordne isikliku kaasahaaravusega õpetaja, kes tunneb rõõmu mõistatustest ja paradoksidest; ta on mõjutanud paljusid teadlasi nii Põhja-Ameerikas kui ka väljaspool.

Austusavalduste hulgas, mida dr. Tulvingule on teadusliku töö eest määratud on Society of Experimental Psychologists Warren medal, ja Izaak Walton Killiami mälestusstipendium. Ta kuulub Center for Advanced Study in the Behavioral Sciences liikmeskonda. Ta oli külalisprofessoriks Oxfordis. Samuti ta kuulub veel Royal Society of Canada ja Canadian Psychological Association ja American Association for Advancement of Science liikmeskonda.

Äsjase Distinguished Scientific Contribution Award laureaadina

ENDEL TULVING

Tulving esineb ülevaatega mõnest faasist oma teaduslikust tööst 1984. a. American Psychological Association'i konverentsil.

Nixoni mõtteid rahu väljavaateile — või sõjale

Rahumarssijad kommunismile „kasulikud idioodid" — Anropovi eesmärk maailmavallutamine

USA endine president Richard Nixon on kirjutanud uue raamatu „Real Peace" (Tõeline rahu). Ta on selle ise kirjastanud ja eravii l levitanud. Ainult 700 eks. trükiti käsikirjast raamatu vormis ja saadeti valitsuse ametnikele ja riigijuhtidele ümber maailma. Raamatut ei tehta kättesaadavaks üldise publikule.

Lute rahvusvaheliste vahekordade kujunemisel Nixon mõtleb spetsifilistele rahu väljavaadetele — või sõjale — USA ja N. Liidu vahel. Mõned mõtted sellest on huvipakkuvad.

Rääkides patsifistidest märgib Nixon, et „Lenin oli täiesti teadlik, kui naiivselt abivalmis on läänemaailma inimesed kommunistide eesmärkidele kaasa aitama. Ta nimetas neid põlglikult „kasulikeks idiootideks". Rohkem ignorantsusest kui kavatsuselt sobib kasulike idiootide mõiste naeruväärselt lihtsustatud vastusena enmusele meie praeguste probleemide kompleksile. Need on need loosungikandjad, kelle ideed läbimõeldud analüüsist on sageli piiratud sellega, mis sobib nende T-särgile või autopuhvrile: „Armatsege, ärge sõdige", „Anna signaali, kui sa soovid rahu!"

Palju sellest alplikust mõttetusest on ohutu, aga õnnetuseks mitte kõik idioodid ei tegele marssimisega ja rahu eest signaliseerimisega.

Mõned õpetavad ülikoolides, mõned kirjutavad ajalehtedes oma rubriigi all, teised jutlustavad sellest vaimulikena televisioonisaateis."

Tuumarelvastuse vähendamisest kirjutab ta: „Oma südames teab igaüks, et ainsad inimesed, kes saavad rikkaks „Kiirelt rikastumise" raamatu abil on need, kes neid kirjutavad. Aga kuna on olemas arvutult palju kiirelt rikastumise skeeme, siis on ka laialdane valik meelitavalt ligitõmbavaile skeemidele. Niisugused on ka müüdid rahust. Müüdid on muinasjutud, mida inimesed teevad asjade üle, mida nad vastasel korral ei mõistaks. Mõned, kas meeleheitest või ülimast naiivsusest, on teinud ettepaneku, et üks internatsionaalne autoriteetne kogu tuleks asutada tuumarelvade hukka mõistmiseks ja kindlaks tegemiseks, et neid mitte kunagi enam ei valmistata. Et relvastuse vähendajad võiksid teha ettepaneku mingi ebatavalise võõramaise „maailmavalitsuse" moodustamiseks, näitab, et enamus neist elavad unelmate maailmas, milles rahvaste vahelised probleemid võib lahendada paremini mõne autoriteedi kui rahvusliku valitsuse poolt. See illusioon on teatud vorm kiirguse haigusest. Kui vaadata otse aatomiplahvatusse võib vaataja jääda pimedaks; järelikult intellektuaalne pimedus võib olla põhjustatud liiga kauasest tuumarelvade üle mõtisklemisest.

Rääkides tuumasõjast konventsionaalse sõj vastu, ütleb ta: „Üks tühjapealistemast ja ohtlikemast eksijäreldustest tuumarelvastuse vähendamise liikumisel on, et maailm võiks paremini hakkama saada ilma tuumarelvadeta.

Need, kes säilisid I maailmasõja kaevikuis, liitlaste pommitusist Saksamaal ja Jaapanis II maailmasõja ajal või N. Liidu äsjasest keemiasõjast Laoses võivad tunnistada, et konventsionaalne sõda toob enesega kaasa suured sõjalised hävitused.

Me ei tohi mitte lasta end tuumasõja kartusel pimestada üha suurenevast konventsionaalsete relvade hävitamise võimalusest. Konventsionaalsed relvad tapsid 15 miljonit I maailmasõjas, üle 54 miljoni II maailmasõjas; III maailmasõjas oleks ohvrite arv palju suurem."

Andropovi kohta ütles ta: „Lääs teab vähe Andropovist enesest. Kui ta tuli võimule mõned ajakirjanduse vaatlejad märkisid, et ta oli „varjatud" liberaal, kellega võiks olla hea asju ajada, kuna talle meeldis ameerika dzhäss ja jõi shoti viskit vodka asemel. Need kommentaatorid on ajanud segamini stiili sisuga . . . 1950-ndail aastail nad pidasid Nikita Hrushtshovi kergekaaluliseks, kuna ta rääkis viletsat vene keelt, jõi liiga palju, kandis halvasti istuvat ülikonda ja omas halbu kombeid. Nad eksisid Hrushtshovi üle ja nad on nüüd ekslikud Andropovi iseloomustamisel. Igaüks, kes ronib küüntega N. Liidu mõrvalikus sõjapidamise dzhunglis, peab olema hirmuäratav vastane. Me teame seda kindlasti Andropovist. Ta on intelligentne, oma ülesannetesse pühendunud armutu ja halastamatu kommunist, kes on võtnud omaks N. Liidu diktaatorite eesmärgid, mille bolshevikud omasid revolutsiooni algusest peale — maailmavallutamise. Õnneks on Andropov siiski tõelikkusega arvestav, ega mitte ohtlik hullumeelne."

Nixon rääkis venelastest: „Suure tippkonverentsi kasulikkus Moskvas võiks olla, et president Ronald Reagan võiks saada võimaluse kõneleda televisiooni kaudu vene rahvale.

Ta saaks sellega heita eneselt vihase sõjaässitaja kujutuse, mis talle N. Liidu meedias on antud, vaid ta võiks ka esitada meie vaateid, kui vaba maailma efektiivseim riigimees."

Mõned väidavad selle mõtte juures, et selline kõne ei saavutaks midagi

Kuid Nixonil oli võimalus venelastele kõneleda 1959, 1972 ja 1974 ja kui ametlik hirmutunne nende televisioonikõnede üle oli mingiks mõõdupuuks, siis see polnud tähelepandav."

DFP.

Gromõkole oli tulek ebakindel

Huvitavaid sõnavõtte ÜRO koosolekul

NEW YORK — N. Liidu välisminister Andrei Gromõko pidi olema ettenähtud ühe kõnelejana käesoleval nädalal alanud ÜRO peaassamblee 38. istungil. Nüüd ta tühistas oma tuleku New Yorki, kuna Washington ei saanud talle „garanteerida julgeolekut". Tegelikuks põhjuseks oli, et kaks USA osariiki ei andnud Aerofloti lennukile maandumisluba.

ÜRO peaassambleele sõidust loobumine esimest korda pärast 1957. aastat, põhjustas ÜRO koosolekul põneva momendi, kui USA ÜRO delegatsiooni saadiku abi Charles Lichenstein vastas N. Liidu saadiku Igor Jakolevi süüdistustele, et kui ÜRO tahaks oma peakorteri New Yorgist ära viia, siis USA ei seisaks mitte selle ees takistuseks, vaid USA delegatsiooni liikmed „oleksid sadamas ja lehvitaks lahkujale järele head sõitu soovides."

Igor Jakolev süüdistas, et USA ametivõimud on teinud võimatuks N. Liidu välisministri Andrei Gromõko tuleku peaassambleele.

Gromõko loobus oma tulekust kuna New Jersey ja New Yorgi osariigid keeldusid Aerofloti lennukile nende lennuväljadel maandumise.

Lichenstein ütles siiski, et Gromõko võib tulla ükskõik millisel reisilennukil, nagu enamus delegaate või kasutades N. Liidu sõjaväelennukit maanduda USA lennuväe lennuväljal. Küsimus oli ainult Gromõkos, teised N. Liidu esindajad saabusid Belgia lennuliini „Sabina" lennukeil juba aegsasti New Yorki.

USA välisministeerium ütles siiski,

et Lichensteini väljendus oli tehtud ärritatud olekus ega tähenda, et USA jagaks seda seisukohta.

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

TOIMETAJA: Hannes Oja

TOIMETUSE KOLLEEGIUM: Karl Arro, Heino Jõe, Olev Träss

TELEFONID: toimetus 444-4823, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 444-4832

TELLIMISHINNAD Kanadas: aasta $48.—, poolaastas $26.— ja veerandaastas $14.—

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $58.—, poolaastas $31.— ja veerandaastas $16.—

Aadressi muudatus 50 c. — Üksiknumbri hind 60 c.

KUULUTUSTE HINNAD üks toll ühel veerul: kuulutuste küljel $4.75, tekstis $5.—, esiküljel $5.50

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd.
1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

Aarne Vahtra kõnelemas EKN poolt korraldatud kõnekoosolekul, kus vaatluse all oli praegune olukord kodumaal.

Kommentaarid

....Kui Eestis ilmuvaid nõukogude ajalehti jälgida, siis ulatub Juri Andropovi käsi rangema töödistsipliini nõudmisel võrdlemisi kaugele. Näiteks 11. augustil ilmunud „Rahva Hääle" esilehekülg kubiseb artiklitest, mis kannavad selliseid pealkirju nagu „Distsipliin teenib üldrahvuslikke huve", „Distsipliini jõud", „Nõudlikult seltsimehed" jne. jne.

Nagu tema eelkäijad, toetub ka Andropov distsipliini nõudmisel Lenini väljendustele ja poliitikale. Nii mainitakse artiklis, mis tegelikult on võetud „Pravdast", et „iseloomustades majanduse otsustavat osa sotsialistliku ühiskonna ülesehitamisel, tõstis V. I. Lenin esile selle kasvu kaks põhitegurit: plaani ja distsipliini." Ajaleht rõhutab omalt poolt paatoslikult, et sotsiaalmajanduslike plaanide järjekindel elluviimine kommunistliku partei juhtimisel ning range distsipliin nende täitmisel on viinud Nõukogudemaa küpse sotsialismi rajajoonele — ühiskonna progressi kõrgeima saavutuseni tänapäeval. „Pravda" tõstab oma manitsevas artiklis eriti esile kommunistliku partei keskkomitee määrust, mis kinnitab, et distsipliini tugevdamiseks tehtava töö aluseks peab olema kõigi töötajate kasvatamine oma kodanikukohuse — töötada teadlikult ja kohusetruult kodumaa hüvanguks — sügava mõistmise vaimus.

Need on kahtlemata väga ilusad ja südantlõhestavad sõnad, millel on siiski hoopis teine tähendus kui „Pravda" seda ütleb. Tegelikult ei nõuta töötajatelt distsipliini mitte „kodumaa hüvanguks", nagu seda väidab partei ajaleht, vaid kommunistliku rezhiimi vee peal hoidmiseks ja säilitamiseks, et kindlustada sellega valitsevale klassile jatkuvat mugavat ja ilusat elu.

☆

Kuivõrd esinduslikus hoones asub Eesti Vabariigi saatkond Londonis, selle kohta annab ülevaate inglise kunstiajakiri „Apollo". Viiel lehekiiljel rikkalikult piltidega varustatud artikli on kirjutanud ajakirja käesoleva aasta veebruarikuu numbris Michael Pick, kes oma artikli on pealkirjastanud kahe pealkirjaga „A Survivor of the 1890 s" ja „The Estonian Legation in Queen's Gate."

Autor peatub üksikasjaliselt hoone välis- ja sisearhitektuuri juures, täiendades sõnalist osa vastavate fotodega. Selgub, et Eesti Vabariigi saatkonnahoone Londoni esinduslikus linnaosas 167 Queen's Gate, arhitektuuriliseks kujundajaks on nimekas inglise arhitekt Sir Mervyn Macartney, kes selle ehitas oma sõbrale ja kliendile G. W. Davidsonile, kes varem oli tegutsenud Mauritiuses pangadirektorina ja suhkruvabrikandina. Hoone valmis 1890. aastal ja pärast Davidsoni surma elas selles ta lesk kuni 1919. aastani, mil hoone ostis Eesti Vabariik oma saatkonnale ja peakonsulile.

Hoone sisearhitektuurilised detailid on artiklis analüüsivalt ja ekspertlike finessidega esitatud ning kõigest sellest jääb mulje, et meie noore vabariigi esindajad olid asjatundlikud ja ettenägelikud eksperdid kui nad iseseisvale Eestile oskasid selle hoone osta, mida autor Michael Pick nimetab „suurejooneliseks" ning arhitekt Macartney kaunimaks ja kõige tähtsamaks saavutuseks.

Kuid kõrvuti hoone arhitektuurilise vaatlusega on autor lühidalt puudutanud ka selle hoone omaniku — Eesti Vabariigi — kurba saatust. Mainitakse, et hoone on Eesti saadiku elu- ja ametiruumideks kuigi Eesti on Venemaa poolt okupeeritud. Ühtlasi märgitakse, et Briti valitsus ei ole seda illegaalset akti tunnustanud. Kui Ühendriigid ei anna Eesti okupeerimisele de jure ega de facto tunnustust, siis Briti valitsus andis 1960-nendate aastate algul Hrushtshovi külaskäigu ajal Inglismaale annektsioonile de facto tunnustuse. Kuid — toonitab Michael Pick — 167 Queen's Gate on jäänud tegutsevaks saatkonnaks, mis rahuldab eestlaste vajadusi, kuid samal ajal säilitab ka Macartney tähtsama töö.

Kahtlemata — erakorraline tunnustus Eesti saatkonnahoonele ja Eestile ülemaailmselt tuntud kunstiajakirjas.

AMI

Mulroney välispoliitika

Need, kelledel oli võimalus televisioonis äsja jälgida Kanada parlamendi uue istungjärgu avamist, võisid oma silmaga veenduda selles värskes tuulepuhangus, mille tõi endaga Ottawasse kaasa konservatiivide partei uus juht Brian Mulroney, kes valiti möödunud suvel Nova Scotias toimunud täiendusvalimistel Kanada föderaalparlamenti, kus ta endise parteijuhi Joe Clarki asemel hakkab juhtima opositsiooni. Robotliku ja huumorita Clarki aset hakkab nüüd — vähemalt esimeste muljete järele — täitma mees, kes ei imponeeri mitte ainult oma esindusliku kujuga ja vaba käitumisega vaid kellel on ilmselt ka vajalikku vaimset ja poliitilist pagasit ja lõikavat huumorimeelt oma ülesannete edukaks täitmiseks. Seda sai kohe tunda ka liberaalide juht peaminister Pierre Trudeau, kes üritas oma tervituskõnes Mulroney nöökamist, kuid kellele opositsioonijuht vastas teravmeelselt samas stiilis, saades opositsiooni ridadest suurte kiiduavalduste osaliseks.

Praegu on loomulikult vara veel ütelda, kui suurte riigimehelike võimetega on varustatud konservatiivide partei uus juht. Liberaalid ja sotsialistid on viimaste kuude jooksul pidevalt proovinud ja provotseerinud Mulroneyd, nõudes temalt detailsete seisukohtade avaldamist sellistes delikaatsetes küsimustes nagu riiklik haiguskindlustus ja tööpuuduse vastu võitlemine, kuid Mulroney ei ole läinud ülesseatud lõksu ning on lükanud üksikasjaliste vastuste andmise edasi — kuni ta koos oma partei ekspertidega on kõik need küsimused põhjalikult läbi kaalunud ja arutanud ning kindlakujulise poliitika formuleerinud. Sellest võib järeldada, et Mulroney ei anna kergekäeliselt lubadusi, mida hiljem on raske täita ning mida vastased hiljem tema kritiseerimiseks võivad ära kasutada.

Mulroney poliitika põhilised alused on siiski üldsõnaliselt tema sõnavõttudest ja vastustest ajakirjanike küsimustele selgunud. Tema peamisteks eesmärkideks on tööpuuduse vastu võitlemine, Ühendriikidega tiheda koostöö sõlmimine, ameerika kapitali Kanadasse tõmbamine, riigikaitse tõhustamine ning Kanada senise kõikuva välispoliitika kindlatele antikommunistlikele rööbastele juhtimine. Vastavalt nendele põhilistele suundadele on Mulroney koostanud ka oma varjukabineti ning valinud oma tähtsamateks kaastöölisteks John Crosbie ja Michael Wilsoni majanduslikul ning Sinclair Stevensi välispoliitilisel alal.

Kanada ajakirjanduse kommentaaridest ja sõnavõttudest võib järeldada, et Sinclair Stevens ei ole paljudele avaliku arvamise kujundajatele kaugeltki meelt mööda ning teda peetakse Kanada senise välispoliitika kummutajaks ning selle ühendajaks Ühendriikide president Reagani range antikommunistliku liiniga. Mõned kommentaatorid on Stevensi edutamise pärast isegi niivõrd tigedad, et nad heidavad Mulroneyle ette poliitilist ebaküpsust ning leiavad, et ta ei ole välispoliitilistes küsimustes kompetentne.

Mis on siis tegelikult selle protesteeriva trummipõrina põhjuseks? Näib, et põhjus peitub siin vale ettekujutustes ja Kanada rahvusvahelise mõjuvõimu ülehindamises. Trudeau eemaldumine Ühendriikidest on tekitanud Kanadas eksliku arvamise, et Kanada on võimeline ajama iseseisvat poliitikat ning mängima rahvusvahelisel areenil laiemas mõttes Ida ja Lääne ning kitsamas mõttes Ühendriikide ja N. Liidu vahelist lepitajat või õigemini ausat ja erapooletut vahendajat. Sellele poliitikale sisu ja etiketi andmiseks redutseeriti Trudeau juhtimisel Kanada sõjalisi jõudusid miinimumini, suurendati välisabi andmise programme ning astuti energilisi samme Ühendriikide kultuurilise ja majandusliku mõju vähendamiseks Kanadas. Peaminister Trudeau sõlmis isiklikke kontakte kommunistlike riikide ja arengumaade juhtidega ning tema poliitikat toetavad ajakirjanikud hoidusid ka siis kriitikast, kui peaminister oma iseseisva joone ja kontaktide otsimise tuhinas läks liiga kaugele. Peaaegu kõik Kanada välisministrid on Trudeau rezhiimi ajal olnud enam-vähem varjukujud ning peaminister isiklikult on andnud Kanada välispoliitikale tooni ja värvi.

Tugevasti parempoolselt häälestatud Sinclair Stevens, kelle vaadetega ühtuvad laias laastus ka Brian Mulroney välispoliitilised seisukohad ja arusaamad, ei ole sobiv mees Kanada senise välispoliitika toetajatele. Ta nõuab Kanada riigikaitse tõhustamist, tihedamat koostööd Washingtoniga ja ameerika ning teiste riikide väliskapitalile uste avamist. See tundub praeguses segipaisatud maailmas olevat Kanadale ainus realistlik poliitika, mida peaksid arvestama ka need, kes unistavad ikka veel Kanada neutraalsest, mingisugusest ohutust positsioonist ja erilisest staatusest, mis annab Kanadale võimaluse olla suurriikide vahel õiguse mõistjaks ja kohtunikuks.

Selle poliitika toetajad ei taipa kahjuks, et N. Liit ei tunnista mingisugusel kujul rahvusvahelist kohtunikku, kes Moskvale tuleb ühte või teist ette kirjutama, vaid talitab täpselt oma suvade ja huvide kohaselt ning kui see vajalikuks osutub, on ta alati valmis oma sõjaliste jõududega Kanadat atakeerima. Seda arvesse võttes on Mulroney-Stevensi välispoliitiline liin praegu kahtlemata ainuõige, kuigi lähem koostöö Ühendriikidega võib kaasa tuua ka mõningaid ebameeldivusi ja pettumusi.

K. A.

„VABA EESTLANE" on valvel eestlaskonna üldhuvide eest!

Rein Taagepera

Iseseisvuse sünd: Soome, Eesti, Läti, Leedu

4.

BREST-LITOVSKI RAHU

N. Vene ise sõlmis nüüd kiiresti Saksamaaga rahulepingu Brest-Litovskis (3.3), loobudes Leedust ja Kuramaast, ning hilisema täiendlepinguga (18.8) ka ülejäänud Lätist ja Eestist. Sakslased tegid Baltimaade täieliku saksastamise plaane ja astusid esimesi samme avalikuks liidendamiseks. Kuramaa saksalik Landesrat pakkus Saksa keisrile Kura hertsogitrooni (8. 3.). Eestimaa maanõukogu pandi kah kokku nii et sakslastel oli enamus, ja see otsustas „Venemaast lahku lüüa" (9. 4.). Liivimaal läks tsirkus pisut lõrri, kuigi 58-st maanõukogu liikmest 34 olid baltisakslased. Nimelt teatasid kohale-käsutatud eesti vallavanemad, et nemad pole pädevad otsustama ülemaalisi asju ja et Venemaast lahkulöömine on mõttetu küsimus, kuna Eesti on juba iseseisvaks kuulutatud. Aga saksa enamus tegi teadagi, mida tahtis (12. 4.).

Suvel 1918 kuulutati Läänenere idarannikul välja kaks uut kuningriiki. Et vältida krooni langemist Saksamaa kuninga või kogun Saksa keisri enda kätte, kutsus Leedu Taryba juulis ühe ilma maata saksa hertsogi Leedu kuningaks. Päritolust hoolimata samastuksid edaspidi taolise kuninga isiklikud huvid Leedu omadega. Kuigi sõjalise kokkuvarisemise äärel, ei nõustunud Saksa valitsus taolise kompromissiga. Kui Taryba samm näitas reaalpoliitilist vaistu, siis ei saa sama öelda Soome Eduskunna sammu kohta augustis, kui Soome kuulutati ka kuningriigiks ja saksa Hesseni prints kutsuti kuningaks. See näitas vaid, kui sügavale Saksa orbiiti oli von der Goltzi võit soome punaste üle viinud soome parempoolsed, nii sügavale, et isegi soome valgete kodusõjaaegne ülemjuhataja Mannerheim lahkus ametist. Saksamaa aga oli omadega läbi, kuigi arrogantne saksastamine Baltimail jätkus.

Katsudes Läänеliitlastega rahu saavutada enne kui rinne variseb, muretses Saksamaa omale 3. oktoobril uue mõõdukama kantsleri, kes varsti (21. 10.) nõustus Leedu iseseisvusega. Taryba võttis kuningriigi ettepaneku tagasi (2. 11.) ja moodustas 5. novembril valitsuse (mille tegelikuks juhiks sai Smetona). Neli päeva hiljem (9. 11.) puhkes Saksamaal revolutsioon, vabariik kuulutati välja ja keiser põgenes. Kaks päeva hiljem võttis Saksamaa vastu Läänеliitlaste rängad vaherahutingimused (11. 11.).

RAHVUSRIIKIDE ORGANISEERIMINE JA KAITSE

Saksamaa kokkuvarisemine tuli paljudele ootamatul hetkel — ka neile, kes ootasid seda ja eeldasid, et see kord tuleb. Iseäranis näis see tulevat ootamatult bolshevikele, sest võttis mitu nädalat organiseerimist, enne kui nad Saksa poolt hõivatud aladele sisse liikuma hakkasid. Ka ei olnud neil mainimisväärset sisemist põrandaalust võrku — isegi mitte Lätis, kus ometi poolehoidjaid oli palju. Rahvuslikud demokraatlikud jõud jõudsid bolshevikest ette sisemisel organiseerimisel. Leedu valitsus moodustati juba nädal enne Saksamaa kokkuvarisemist. Eesti Ajutine Valitsus asus vähehaaval tegevusse alates vaherahu-päevast, kuigi peaminister Päts jõudis Saksa koonduslaagrist koju alles 19. 11. Läti iseseisvus kuulutati välja 18. novembril piiratud kodanliku toetusega Rahvusnõukogu poolt ja peaministriks sai Kärlis Ulmanis. Sellal nende maade bolshevike juhid istusid alles Peterburis ja arutasid, mida ette võtta, seda enam, et saksa väed olid ikka veel Baltimaadel sees.

Taanduvate sakslaste hoiak oli segane. Rahuleping Läänеliitlastega tegelikult kohustas neid jääma ida-aladele kuni kohalik omavalitsus jalad alla saab. Sõdurid aga tahtsid koju minna, sellal kui osa ohvitsere ja poliitikuid ikka veel lootsid idas säilitada Saksa mõjuvõim. Need, kes tahtsid lahkuda, ei hoolinud sellest, kes pärast neid Baltimaadel valitsema hakkab. Need, kes tahtsid Saksa mõjuvõimu säilitada, katsusid muidugi bolshevikke ja rahvuslikke demokraate üksteise vastu välja mängida, hoolitsedes, et kumbki liiga tugevat ülekaalu ei saaks.

Esimesed bolshevike rünnakud Narva all (22. 11.) tõrjuti sakslaste poolt tagasi, ent sakslaste maalt lahkudes hõivasid bolshevikud Narva 29. novembril ja kuulutasid seal samal päeval välja omapoolse Eesti riigi „Eesti Töörahva Kommuuni" nime all. Psühholoogiliselt oli see liiga vähe liiga hilja: teise poole iseseisvusmanifest visati edasitungivaile sakslasile hambusse juba 9 kuud varem ja Ajutine Valitsus oli Tallinnas tegevuses olnud juba kaks nädalat. Läti bolshevikud moodustasid oma valitsuse hoopis Peterburis, ja alles 12. detsembril. Sama näib kehtivat leedu bolshevike kohta, kuigi ENE väidab, et bolshevike valitsus moodustati 8. detsembril Vilniuses, mille bolshevikud aga hõivasid alles kuu aega hiljem.

(Järgneb)

Joogivee probleemid kodumaal

Kodumaal toimus kuuajaline (5. mai — 8. juuni) looduskaitsepäev. Igal aastal on tähelepanu pööratud ühele parajasti aktuaalsele looduse- või keskkonnakaitse probleemile. Tänavu oli selleks puhas joogivesi. Eesti põhjaveevarud olevat küllalt suured, kuid neid iseloomustab maapõue suhteline avatus — kõik veekihid avanevad ida-lääne suunaliste vööndитena vahetult õhukese pinnakatte alla. Põhja- ja Kesk-Eestis on keskmine pinnakatte paksus 2—3 m piires, kohati aga pinnakate üldse puudub.

Pinnakatte alla või pinnale avanevad siin lõhelised lubjakivikihid, mille tühemikes liigub vesi kiiresti ja igasugune pinnasele sattunud tootmisjääk satub otse paelõhedesse ja liigub sealt edasi kaevudesse. Uurimised näitavad, et tervelt 70% Eesti põllumajanduslikest objektidest (sõnniku-, silo-, väetise- ja õlihoidlad) ei vasta kahjuks täiel määral veekaitse nõuetele. Liialt palju satub veekogudesse mineraalväetisi. 15% kogu tööstuslikust heitveest juhitakse veekogudesse puhastamata, üksikutel juhtudel läheb see ka otse põhjavette.

Tõsist muret tegevat puurkaevude olukord. Viimastel aastatel on üle vaadatud 6000 puurkaevu, mis kuuluvad asutustele, ettevõtetele ja majanditele (75% olemasolevaist). Selgus, et üle poole neist ei vasta sanitaarnõuetele. Mõnel pool satub puurkaeva lahtisest suudmest saastunud pinna- või pinnasevesi otse kaevu.

Amortiseerunud (kasutamisest maha jäetud) puurkaevusid on Eestis avastatud 650 piires. Enamik neist on halvas olukorras, vanades kokkuvajunud pumbamajades, suudmed lahtised, pinnaveega üle ujutatud. Puurkaevude korrast äraolek olevat tingitud inimeste teadmatusest ja hoolimatusest. Ollakse arvamisel, et kui puurkaevu vesi on rikutud, tuleb uus kaev teha, aga et maapõues on põhjaveekihid üksteisega seotud ja et ka uue puurkaevu põhjavesi võib samadel põhjustel reostuda, sellele ei tulda.

Kasutamata puurkaevusid ei tohi omal käel likvideerida. Vastavalt juhendeile projekteerib, puurib, remondib ja likvideerib puurkaevu Eesti Kolhoosi ehituse Ehitus- ja Montaazhivalitsus, eraisikuile Eesti Teedeministeerium. Praegu olevat kasutamata puurkaevude arv tõusnud nii suureks, et puurimisorganite võimsus ei võimalda kõikide kaevude kiiret likvideerimist. Selle probleemi lahendamisest sõltuvat suurel määral edaspidine põhjavee seisund Eestis. Ülevoolavad puurkaevud tulevat põhjavee kaitse tagamiseks viia kraanisüsteemile.

Looduskaitsekuul tehakse katsetusi mitmel pool, ka Ülemiste järves vee puhtuse määramiseks.

Teoloogia kursus Stokholmis

Stokholmis toimus 18.—28. augustini Eesti Usuteadusliku Instituudi neljas kursus Rootsis, paralleelselt igal aastal Torontos toimuvaile kursustele. Kursus lõppes piduliku jumalateenistusega Jakobi kirikus, kus jumalateenistust juhtis peapiiskop Konrad Veem ja jutlustas Usuteadusliku Instituudi teaduslik juhataja prof. dr. Artur Võõbus. Eesti kirikule tehtud teenete eest annetati talle konsistooriumi poolt kuldrist.

Altariteenistusest võtsid osa veel piiskop Karl Raudsepp, kes on Usuteadusliku Instituudi administratiivne juhataja, praost emer. dr. Jaak Taul. õp. Jaak Reesalu, EELK Rootsi praostkonna praost Voldemar Takkel ja jutlustamisõigusega kandidaadid kursuslased Arnold Oja, Evald Lilleste ja Heiner Erendi. Seekordsel kursusel oli kokku 10 õpilast, neist üks Saksamaalt, üks Prantsusmaalt ja üks Inglismaalt.

VALVEA NÄDALA

24. ja 25. sept. dr. T. Kuutan,

1. ja 2. oktoobril dr. J. Marley,

Vancouveri E suvine tegev

Vähipeoga lõpeb couveri Eesti Seltsi „Mäeotsa" talus. oli seal kolm pid jaanipäev ja vähipi kasutasid hooneid ja sionärid, soomlased si liiget üürisid se dudeks. „Mäeotsa" eest on hoolitsenud perenaised on hoo valmistamise eest.

Suuremaks tööks „Mäeotsa" hoonele de asetamine rõdul varras. Vähemalt niideti heina ja teh dusi. Toimkonda k ard Sukmit, Peeter kar Lepik ja Evald enaised on Leida Tanner, Johanna Nurmsoo ja Olga V litsesid talgupäevade toitlustamise eest. mitu talgupäeva, mi võtsid. Majanduslik vune suvi õnnestunu tuke „pühast" tehtu

„Läänekaa

Vancouveri pensionäride tegevusest

Vancouveri eest tegevus on olnud koos iga kahe nä igaks kokkutuleku ühingu liige valmis tava ettekande. S takse kava laulud sest huvitatud liik maalimiskursusest hatusel. A. Kuudre mesi, kes õpivad

Tähtsamail päev Vabariigi aastapäev päeval toovad liikm pisteid, et kohvijoo likumaks. 23. juulil laupäev", tasuta bu oli osavõtjaid palju. esinesid „line-tansij re juhatusel ja Liis dest rahvustest tan paar Tengid hool muusika eest.

10. augustil kor Manning parki ja Seattlesse. Oktoobri 10-aastaseks, mil p takse 30. oktoobril kannete ja muusika Hotelli Social Suite ajal toimub käsitöö näitus.

Sügisene hooaeg tembril koosviibimi

„Läänekaa

Anne-Li Knuu Mati Otsmaa abiellusid

20. augustil la Rein Neggo poolt Anne-Li Knuut To ti Otsmaa San Fr mapidu toimus Los ti Majas. Külalisi New Yorgist ja S Laulatustalitusest j osa ka pruudi vanem Eestipärasel pulmap tajaks Urmas Kärne ja korp! Vironia pruutpaari Jaak M kes on elukutselt h edasi oma alal ki Kalifornia (USC) t mees on sündinud ja lõpetanud USC ses. Ta on töötanu ja nüüd San Franc alal. Tema isa H oli Los Angeleses kooli asutaja ja pi taja kuni oma surm

VALVEARST NÄDALALÕPUL

24. ja 25. sept.
dr. T. Kuutan, tel. 751-6141

1. ja 2. oktoobril
dr. J. Marley, tel. 921-7777

Kaasaegset eesti kirjandust eksiilis

Eesti Tõlkefond plaanitseb pagulaskirjanike antoloogiat

Eesti Tõlkefondi juhatuse ja nõukogu koosolek peeti 6. septembril T. E. Ühispanga ruumes ja oli pühendatud kavatsetava ingliskeelse eesti kirjandusantoloogiat käsitlevate küsimuste arutlemiseks.

Juhatus, kuulates ära Elsa Vellneri ja Arved Viirlaiu ülevaated senisest organiseerimistööst, otsustas edasi minna „Contemporary Estonian Literature in Exile" käsikirja koostamisega ja tõlkimise juurde asuda. Kinnitati rida ettepanekuid ja soovitusi.

Antoloogia toimetuse kolleegiumi kuuluvad kirjandusteadlased ja autorid Bernard Kangro, Valev Uibopuu ja Raimond Kolk (sidemees Rootsist), Asta Willmann-Linnolt (sidemees), Jüri Kurman ja Hellar Grabbi Ameerika Ühendriikidest, Juta K. Kitching (sidemees), Martin Puhvel ja Toivo Kiil Kanadast, Are Helbemäe Inglismaalt ja Tiiu Salasoo Austraaliast.

Nende kõrval on kolleegiumi sekretäriks (sidemepidajaks eri maade sidemeeste, tõlkijate, tegevtoimetaja ja juhatuse vahel) Vaike Külvet
(aadress: 771 Delaware Ave. S. W., Washington, D.C. 20024, USA).

Antoloogia tegevtoimetajaks on Toivo Kiil, kes töötab toimetajana Kanada suurima kirjastuse McClelland and Stewart Ltd. juures, kuid on varem olnud McCraw-Hill Ryerson'is toimetajaks, on olnud Canadian Book Publishers' Council'i president ja omab rokeid kogemusi ning sidemeid, kuid ka põhjaliku ülevaate P.-Ameerika kirjastustest ning kirjandusturust.

Koosolekul arutati ka tegeliku töö alustamist. Nii paluti sidemeestel võimalikult kiiresti ringkirjaga ühendus võtta

kõigi oma asukohamaal elunevate eesti kirjanike, luuletajate ja esseistidega, et igaüks esitaks kaks proosavalikut
(lühijutt või katke pikemast tööst 2—10 lk ulatuses) või siis 5—10 luuletust tõlkimiseks antoloogia jaoks.

Sellejuures arvati, et pole kindel, kas meie tõlkijad suudavad saavutada luule tõlkimisel kirjastuste nõudeid, siis peab valmis olema kompromissiks, et osa luuletõlkeid tuleb lõplikul valikul asendada lühiesseede või memuaarikatkendiga. Autorite nimekirja ning autobiograafilisi andmeid palub juhatus sidemeestele saata juhatuse aadressil juba hiljemalt 1. dets. s.a.

Sellejuures tuleb autoreil teha valik üsna kiiresti,

et kolleegiumi liikmeil oleks valik tehtud ja materjal 1. märtsiks 1984 edasi saadetud kolleegiumi sekretärile Vaike Külvetile,
kes selle edasi toimetaks tõlkijaile. Tõlgitud tööd peaksid plaanikohaselt jõudma toimetaja kätte hiljemalt 1. sept. 1984.

Arvestades kogutud töödega ja tõlkimiseks kuluva ajaga loodab tõlkefond, et antoloogia saadakse kirjastada hiljemalt 1985. aastal. Suuruselt võib see kujuneda kuni 500 lk suuruseks raamatuks. (Tõlketöö tasuks määras juhatus Can. $15 käsikirja formaadis leheküljelt).

Koosolek leidis veel, et autorite poolt esitatud tööd tuleks läbilugeda iga maa kõigi kolleegiumiliikmete poolt,

leidmaks et valitud palad oleksid võõrale lugejaskonnale küllalt huvitavad ning kirjaniku loomingut iseloomustavad.
Kui esitatud töö seda kolleegiumiliikmete arvates ei ole, tuleks neil teha koos asjaosalisega uus valik enne tööde tõlkimisele saatmist. Uut valikut võib tegevtoimetaja soovitada ka pärast kaastöö tõlkimist, kui ta leiab, et tõlge või valik ei rahulda turu nõudeid.

Arutledes algatuse majanduslikku külge, leiti, et ettevõtte komplitseeritust ja kulusid arvestades on esialgul kavas ainult pagulaskirjanike tööde esitamine, alates nendega, kes meie hulgast on juba manalasse varisenud. Valik lahkunute töödest jääb kolmel suuremal eestlaste asukohamaal (Rootsis, Ameerika Ühendriikides ja Kanadas) nende maade kolleegiumiliikmete ülesandeks.

„Contemporary Estonian Literature in Exile" on mõeldud esialgul tiitliks, võib jääda aga sobivama pealkirja leidmisel alapealkirjaks.

Eesti Tõlkefond püüab katta koguteose tõlkekulud ja muud väljaminekud, mis seotud käsikirja trükivalmis seadmisega.
Autorite honorar oleneb täiel määral teose kirjastamisvõimalusist ja läbimüügist. Teose copyright kuulub Eesti Tõlkefondile.

Tõlkefondi liikmete arv on pidevalt kasvanud ja tõusnud üle 70-e. See on kujunemas globaalseks organisatsiooniks, kus liikmeid on Austraaliast, Rootsist, Inglismaalt, Kanadast, Ameerika Ühendriikidest ja mujalt. 31. juunil oli fondis $5339.40, kusjuures oli veel kätte saamata ja deponeerimata Eesti Sihtkapital Kanadas toetus $500.

Lisaks liikmemaksudele on saadud ka toetusi,

neist tähelepandavamad Lydia Kingisepalt $200, Austraalia Eesti Seltside Liidult $90, Robert Teene fondist $317.57.
Tõketöö tasuks on välja makstud Elmar Maripuule $400 ja Mihkel Voorele $300.

Eesti Tõlkefondi töö üle arutledes leiti, et seni on mindud nende sihtide suunas, mille eesmärgiks on eesti kirjanduse tõlkimine võõrkeeltesse, tõlkijate savutuste hindamine tõlkeauhindadega ja informatsiooni vahendamine autori, tõlkija ja kirjastaja vahel. See on võitlus eesti kultuuri ja keele eest ja selleks suureks ülesandeks on vaja iga eestlase majanduslikku toetust.

Praegu on Eesti Tõlkefondi esimeheks Villem Noolandi, sekretärlaekuriks Elsa Vellner.

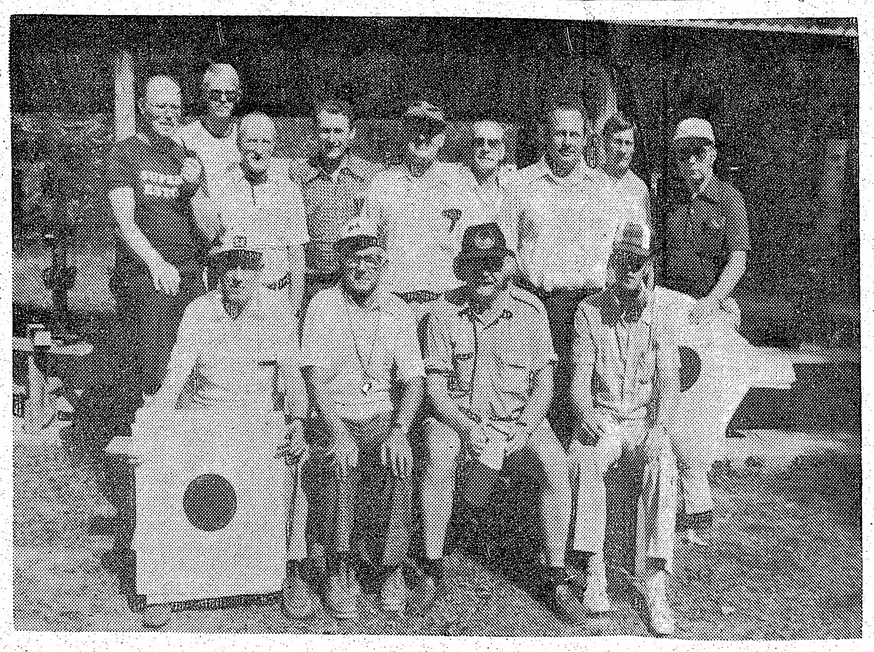

Lätlaste „Berzaine" lasketiirul korraldati Balti laske võistlus vaba- ja standardpüstolist. Pildil osa laskureid.
Foto: Tommy Tomson

Balti laskevõistlused 1983

Tänavused võistlused olid lätlaste korraldada — igal suvel on ise rahvuse käes kord. Läti „Berzaine" (Kaasiku) lasketiirul, mis asub Mount Albert'is, Torontost 30 miili põhja pool, on lätlastel eeskujulik mitmekülgne laskespordi-harrastamine sisse seatud. On olemas nii väiksekaliibrilise püssi- ja püstoltiirud, haavlipüssi tiir (trap-shooting) ja klubimaja, kus serveeritakse kergeid eineid ja karastavaid jooke. Lätlased on õigusega uhked oma laskeklubile (Latvian Anglers and Hunters). Eestlastel on Torontos sisetiir ja Seedriorul väikekaliibrilise püssi välistiir. Ka leedulastel on Kaledoonias (Caledon) oma välistiir, kus saab haavlipüssi ja väikekaliibrilist püssi lasta — aga kõigi kolme laskeala tarvs ühine tiir on vaid lätlastel.

Laupäeval, 10. sept. 1983 leidsid „Berzaine" tiirul aset kolmemaa-võistlused püstolis. Sel alal on eestlased juba traditsionaalselt viimastel aastatel võitjateks jäänud ja ka sel korral ei pettunud nad. Kuigi lätlastel seekord täiearvuline (4-meheline) meeskond oli, oli leedulasi ainult 2 kohale tulnud. Eestlasi oli 9. Nendest lugesid 4 parema tagajärjed.

Laskmist korraldas ja juhatas Oskar Grauds, kes ise püssimees on, aga kogu asja 'sel aastal korraldama oli asunud. Püssivõistlused toimusid järgmisel laupäeval, 17. septembril.

Lasketagajärjed olid järgnevad (võimalikust 600 silmast 60 lasuga):

Vabapüstol:

1. Matti Gering (E) 509, 2. Arvi Tinits (E) 440, 3. Olaf Sõrra (E) 439, 4. Joe Usvaltas (Leedu) 434, 5. T. Tomson 428 (E), 6. E. Gering 417 (E), 7. V. Petersons 384 (Läti), 8. J. Toms 304 (Läti).

Võitis eesti meeskond, koosseisus M. Gering, A. Tinits, O. Sõrra, T. Tomson. Nagu tagajärgedest näha, oli M. Gering teistest kaugel ees — tema oli ka ainuke mees, kes matshi laskis õige olümpia-stiilis vabapüstoliga.

Standard-püstol:

1. Olaf Sõrra (E) 521, 2. Ants Tint (E) 521, 3. Arvi Tinits (E) 502, 4. Matti Gering (E) 481, 5. J. Usvaltas (Leedu) 467, 6. T. Tomson (E) 461, 7. Ivo Rannala (E) 448, 8. A. Karklins (Läti) 440, 9. L. Ozols (Läti) 434, 10. J. Toms (Läti) 404, 11. M. Jukkum (E) 385, 12. V. Petersons (Läti) 351.

Meeskonnavõit läks seega jälle eestlastele: O. Sõrra, A. Tint, A. Tinits, M. Gering.

Selgituseks võiks öelda, et „vabapüstol" on ükskõik missorti väikekaliibriline püstol, millest lastakse 60 lasku, 10 lasku „lauda" või rõngasmärki, 15 minutit iga seeria jaoks, aega, kaugus 50 meetrit. „Standardpüstol" on väikesekaliibriline automaatpüstol, raua pikkus alla 6 tolli, päästikutõmme üle 1 kg (2,2 naela), koosnedes 60 lasust, rõngasmärkide pihta, 25. meetri kauguselt. Esimesed 20 on nn. „slow fire", aeg 2½ minutit viielasulise seeria jaoks; järgmised kaks „lauda" on nn. „timed fire", 20 sekundit aega 5-lasulise seeria tarvis, ja viimased kaks märki on „rapid fire", 10 sekundit 5-lasulisele seeriale. See viimane on ka „tiebreaker", mis otsustab võidu kui kahel laskuril on ühepalju punkte — nii nagu sellel matshil oli Eesti meeskonnaliikmetel Olaf Sõrral ja Ants Tintil.

Võiks veel mainida, et Eesti (Toronto) püstoliklubi meeskond on olnud viimasel aastal-paaril väga edukas, olles tulnud korduvalt „liiga" matshidel (kus laseb 24 kohalikku klubi) esikohale. Möödunud aastal olid eestlased üldkokkuvõttes Lõuna-Ontarios kolmandal kohal, Aurora Gun Club'i ja Toronto Revolver Club'i järel. Tuleval suvel, 1984. a. Esto-päevadel on Toronto Eesti Püssi- ja Püstoliklubile ülesandeks tehtud, laskevõistlused korraldada, mida nad ka teha kavatsevad. Praegu on käsil Eesti Majas asuvale sisetiirule õhujahutuse muretsemine, mis võimaldaks seal ka suvel, palavate ilmadega, võistlusi pidada. Ilma jahutuseta läheb see katsealune tulikuumaks.

Arvi Tinits, Klubi sekretär

Vancouveri E. Seltsi suvine tegevus

Vähipeoga lõpeb tavaliselt Vancouveri Eesti Seltsi suvine tegevus „Mäeotsa" talus. Tänavu suvel oli seal kolm pidu: kevadpidu, jaanipäev ja vähipidu. Peale selle kasutasid hooneid ja maa-ala pensionärid, soomlased ja paar seltsi liiget ütlrisid selle oma erapidudeks. „Mäeotsa" korrashoiu eest on hoolitsenud toimkond ja perenaised on hoolitsenud toidu valmistamise eest.

Suuremaks tööks sel suvel oli „Mäeotsa" hoonele uute käsipuude asetamine rõdule ja uus lipuvarras. Vähemalt kaheksa korda niideti heina ja tehti muid parandusi. Toimkonda kuuluvad Richard Sukmit, Peeter Tanner, Oskar Lepik ja Evald Peolaan; perenaised on Leida Sukmit, Niina Tanner, Johanna Lepik, Leida Nurmsoo ja Olga Vesik, kes hoolitsesid talgupäevadel ja pidudel toitlustamise eest. Suvel peeti mitu talgupäeva, millest paljud osa võtsid. Majanduslikult on tänavune suvi õnnestunud, on isegi natuke „puhast" tehtud.

„Läänekaare Postipoiss"

Vancouveri pensionäride tegevusest

Vancouveri eesti pensionäride tegevus on olnud elav. Käiakse koos iga kahe nädala järel ja igaks kokkutulekuks on mõni ühingu liige valmistanud ette huvitava ettekande. Samuti kaunistatakse kava lauludega. Joonistamisest huvitatud liikmed võtsid osa maalimiskursusest hr. Koppeli juhatusel. A. Kuudrel on grupp inimesi, kes õpivad „linetantsu".

Tähtsamail päevadel, nagu E. Vabariigi aastapäeval ja emadepäeval toovad liikmed kaasa suupisteid, et kohvijoomist teha pidulikumaks. 23. juulil toimus „Lõbus laupäev", tasuta bussisõidu tõttu oli osavõtjaid palju. Kavalises osas esinesid „line-tansijad" A. Kuudre juhatusel ja Liisa Kannu paljudest rahvustest tantsijad. Abielupaar Tengid hoolitsesid tantsumuusika eest.

10. augustil korraldati bussisõit Manning parki ja 31. augustil Seattlesse. Oktoobris saab ühing 10-aastaseks, mil puhul korraldatakse 30. oktoobril õhtusöök ettekannete ja muusikaga Vancouveri Hotelli Social Suite'is kus samal ajal toimub käsitööde ja maalide näitus.

Sügisene hooaeg avati 14. septembril koosviibimisega.

„Läänekaare Postipoiss"

Anne-Li Knuut ja Mati Otsmaa abiellusid

20. augustil laulatati õpetaja Rein Neggo poolt Los Angeleses Anne-Li Knuut Torontost ja Mati Otsmaa San Franciscost. Pulmapidu toimus Los Angelese Eesti Majas. Külalisi oli Torontost, New Yorgist ja San Franciscost. Laulatustalitusest ja peost võtsid osa ka pruudi vanemad Torontost. Eestipärasel pulmapeol oli teadustajaks Urmas Kärner New Yorgist ja korp! Vironia poolt tervitas pruutpaari Jaak Massakas. Pruut, kes on elukutselt hambaarst õpib edasi oma alal kirurgiat Lõuna Kalifornia (USC) ülikoolis. Peigmees on sündinud Los Angeleses ja lõpetanud USC majandusteaduses. Ta on töötanud New Yorgis ja nüüd San Franciscos reklaami alal. Tema isa Herman Otsmaa oli Los Angeleses Eesti Täienduskooli asutaja ja pikaajaline juhataja kuni oma surmani.

V. P.

Toronto Eesti Ühispank
958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6
Ühenduses on jõud!
Odavad laenud kaasmaalastele
Informatsiooniks helistada:
465-4659

OLD MILL TAILORS
7 RIVERVIEW GARDENS, TORONTO
(1 plokk läänepool Jane'i, Bloori lähedal)
TEL. 769-8535
DAAMIDELE ja HÄRRADELE ÕMBLEMINE TELLIMISTE JÄRGI
RUDY SCHNEIDER

Läti äri
DOWNTOWN WOOLS ARTS & CRAFTS
9 Queen St. E. Toronto — Tel. 368-5011
Meil on rikkalikus valikus importeeritud lõngu. Sobivad varrastel ja kangastelgedel kudumiseks, põimimiseks, heegeldamiseks, tikkimiseks ja sõlmimiseks (macrame). ★ SKANDINAAVIAST HUVITAVAID MATERJALE KÄSITÖÖKS MUSTRIGA ★ Kanvaa mitmes värvis — SOODSAD HINNAD. Avatud: esmasp.—kolmap. 9—6, neljap., reedel 9—8, laup. 9.30—4. Meie teine äri: 674 Broadview Ave. Tor. Tel. 469-2005, kell 3—5 p.l.

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$48.—	$58.—
Poolaastas	$26.—	$31.—
Veerandaastas	$14.—	$16.—

KIRIPOSTIGA + SAATEKULU

	Kanadas:			Väljaspool Kanadat:
aastas	$52.—	+	$39.—	$44.—
poolaastas	$28.—	+	$19.50	$22.—
veerandaastas	$15.—	+	$ 9.25	$11.—

VÄLJASPOOL KANADAT ja USA-d:
LENNUPOSTIGA aastas $52.—, poolaastas $28.— ja veerandaastas $15.— + SAATEKULU — aastas $66.—, poolaastas $33.— ja veerandaastas $16.50
Aadressi muudatus 50 centi. Üksiknumbri hind 60 centi
Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"
Pangatshekk või rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
1955 Leslie St., Don Mills, Ont. M3B 2M3
Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates ..... 19..... Tellimise katteks lisan $..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).
Nimi .....
Aadress .....

Armast korp! Rotalia vilistlast

dr. KUNO ALT'i

mälestab sügavas leinas

EESTI KORPORATSIOONIDE LIIT

Oma armast kaasvenda

dr. KUNO ALT'i

sündinud 26. septembril 1921 Tartus
surnud 16. septembril 1983 Torontos

mälestab sügavas leinas

KORPORATSIOON ROTALIA

Armast

KUNO ALT'i

mälestavad sügavas leinas

KRISTINA ja JAAN NOOLANDI
PETER ja ristipoeg ERIK
MIHKEL ja HELMI HANSEN

Ootamatult lahkus surma läbi

EMIL VUKS

Mälestavad leinas

JOHAN ALUTALU abikaasaga
ANDREI KALDA abikaasaga
LEMBIT PALUMÄE abikaasaga
KALJU PUNA abikaasaga
VIKTOR REILJAN abikaasaga
RICHARD SOKK abikaasaga
EVALD KRUUS
LEMBIT LIIGVALD
LINDA PAUSK
EDGAR PÕLTSAMAA
HARRI TERAMAA
KALJU ÕUN

Puhka rahus!

Mälestame leinas armast sõpra

dr. ÜLO WARE'i

surnud 15. septembril 1983 Liwis, Del.

JUHAN ja ASTA PAIDRA perekonnaga

Lahkus ootamatult meie armas sõber

LAURI IKONEN

Sündinud 23. augustil 1925 Karjalas
Surnud 3. septembril 1983 Tamperes

Mälestavad

ERNA LAANEMÄE
MART LAANEMÄE
MALDUS ja KATRIN MARITS
HELGA ja WALTER PAAKSPU
LYDIA TUULIT

---

362 Danforth Ave.
Toronto, Ont.
M4K 1N8

GARDENIA
FLOWERS & GIFTS

Tel. 466-1951 või 466-1502

Värsked ja esmaklassilised lilled igaks sündmuseks.
Kunstkäsitöid kinkideks: ehted, merevaik, nahatööd, puunikerdused, keraamika.
Räägitakse eesti, läti ja inglise keelt.

Head kauaaegset sõpra

ERALD PAEMURD'u

mälestavad leinas

AUGUST ja SIIMA NÖMM
JOHANNES ja SOHVI LEPPIK
LINDA ja DOUGLAS HOGARTH
LINDA ja ARNO VÖÖL
JAAN ja HELGA IGAV
HEMMING MÄNNIK
MEINARD ja ROSEMARIE MÄNNIK

Reivavenda

ERALD PAEMURD'u

mälestab

SOOMEPOISTE KLUBI

Armast sõpra

ELMAR VAIM'u

mälstab leinas

Puhka rahus! ALFRED KUUSIK abikaasaga

ELMAR VAIM'u

leinavad

Jeesus ütleb:
„Mina olen
ülestõusmine ja elu"

JOOSEP LIGE perekonnaga
MILLU HOLMBERG
LEO LUNTER abikaasaga
AUGUST KOLGA
AUGUST SAGUR
AADO ALFRED abikaasaga
REIN ja HEINO MEIUSI
JOOSEP ja LILLI VAHTRA

Eestlaste poolt eelistatud ja traditsiooniliseks kujunenud

MATUSEMAJA

Matusemaja on üle 115. aasta teeninud Metropolitan Torontot sama perekonna poolt väljakujunenud traditsioonidega. Moderniseeritud avarad ruumid, kvalifitseeritud personal ja mõõdukad parkimistasud.

Väärikas teenimine

ROSAR-MORRISON
FUNERAL HOMES LTD.

T. L. MORRISON — Funeral Director

467 Sherbourne St., Toronto, Ont. M4X 1K5
Telefon 924-1408

Leinateateid

Göteborgis suri 8. juunil Endel Kivi, sündinud 24. mail 1926 Eestis.

Newcastle'is, Austraalias, suri 5. juunil Kurt Veiman, sündinud 13. veebruaril 1919 Eestis.

Sydneys, Austraalias suri 17. juunil Endel Rebane, sündinud 16. aprillil 1904 Tartus.

Sydneys suri 18. juunil dr. vet. Nikolai Westman, sündinud 15. detsembril 1898 Toris.

Stokholmis suri 19. juunil Erna Rossman, sündinud 15. aprillil 1900 Tartus.

Rootsis suri 15. juunil Martin Ers, sündinud 1. mail 1902 Tallinnas.

Stokholmis suri 30. mail Erna Sepa, sündinud 2. septembril 1909 Haapsalus.

Stokholmis suri 10. juunil Ants Koppel, sündinud 20. septembril 1909 Eestis.

Borlänges, Rootsis, suri 12. juunil William Võsu, sündinud 13. märtsil 1930 Tallinnas.

Landskronas, Rootsis suri 22. juunil insener Voldemar Kunnos, sündinud 18. augustil 1903 Novgorodis.

August Laanvere tähistas „Ehatares" oma 90. sünnipäeva, mis puhul Ontario valitsuse esindajana oli juubilari tulnud tervitama minister Margarete Birch koos oma tütretütre Sarah'ga. Pildil vasakult August Laanvere, minister Margarete Birch, spetsiaalassistent Verla Fiviash ja väike Sarah.

Nägemus Jeesuse sünnikohas

TEL AVIV — Sajad palestiinlasist araablased on jutustanud nägemusest, kus neitsi Maria on olnud Iisraeli poolt okupeeritud Läänekaldal Petlemma linnas asuva hoone seinal.

Üks külaelanik Beit Sahaouris rääkis AP-telefoniintervjuus, et nägemust, mida ta nägi möödunud nädalal küla turuplatsi juures oleval müüril, on raske kirjeldada. Sama nägemust on ka paljud teised inimesed näinud sama nädala jooksul.

Beit Sahaour on kristlaste küla Petlemmas oleva mäe idanõlvakul, kus Sõime väljak asub. Paljud palestiinlased Petlemma ümbruses on kristlased.

Üks teine tunnistaja ütles, et ta oli täiesti imestunud nägemuse üle, mida esimesena nägi vanem naine, kes teatas sellest preestrile Maria kaevu lähedal asuvas kirikus.

Michael Bahbab, araabiakeelse ajalehe Al-Fajir'i administratiivne direktor, kirjeldas nägemust: see oli ühe jala kõrgune ja kandnud mantlit, mida neitsi Maria tavaliselt kandis. Kuju pööras end ringi ja astus edasi-tagasi. Kui uudis levis, tulid sajad inimesed vaatama. Politsei pidi korda pidama kuna rahvas läks tülli sissepääsu pärast piiratud platsile.

Vähemalt 300 inimest olid nägemust näinud ja helistanud sellest ka ajalehele, öeldes et neitsi Maria juurde oli tulnud ka Joosepi kuju.

Harald Mang

IN MEMORIAM

Harald Mangiga kaotasid kanada eestlased mehe, kelle sarnaseid sünnib eestlaste hulgas haruharva. Mitu südameatakki murdsid tugeva ja suure mehe, kelle elukäik vääriks raamatu kirjutamist. Tema põhiliselt positiivne ellusuhtumine, koos praktilise vaistu ning tohutu energiaga kaalus üles tema rahutust iseloomust põhjustatud puudused.

Harald Mang sündis Haapsalus 1918. a., kuid sirgus üles peamiselt Tallinnas. Algkooli lõpetamisel siirdus kohe tööle, omades juba 13—14-aastasena pika kasvu, mis tegi ta vanemaks ja tööandjate silmis teiste omavanuste poiste kõrval eelistatumaks. 1938. a. kutsuti teenima Eesti mereväkke, olles viimased kuud 1940. aastal ene Eesti okupeerimist Keri tuletornis, valvates Soome lahe liiklust, kus ta oli ka Soome reisilennuki „Kaleva" venelaste poolt allatulistamise pealtvaatajaks.

Saksa okupatsiooni ajal põgenes 1943. a. märtsis Soome, astudes vabatahtlikult vennasrahva sõjaväkke. Pärast sõda Rootsis olles, ostis omale ühe rootsi kaluri käest vana paadi, mille ehitas merekõlblikuks ja jurjetas sellega 1948. a. üle Atlandi — Argentiinasse! Buenos Aireses elades kogus raha ja 1950. a. alustas uuesti sama paadiga pikka merereisi — seekord Ameerikasse, kus pärast kõmujanulise pressi intervjuusid lubati tal jatkata reisi läbi kanalite ja järvede Torontosse, kuhu vahepeal oli asunud tema ema Rootsist.

1958. a. asutas endanimelise „Mang Engraving Co", mis valmistas klisheesid 70-le Torontos ilmuvale ajalehele, nende hulgas kahele eesti ajalehele. Vahepeal käis „talvitamas" Florida ja Bahama saarestikus, filmides merealust elu. Sukelduja-filmijana sai ta nii kuulsaks, et CBC televisioon palkas ta sukeldusmatkale Ida-Kanada vetesse, kus võhikud tegelased pidid ta peaaegu hasarti minnes haikalade võrgus tapma; sellest päästis Haraldi külmaverelisus, ta lõikas kinnitõmbuvale võrgule noaga augu sisse, ujudes veepinnale — ja paati. Võiks veel lisada, et kõik veealuse elu filmimiseks vajalikud aparaadid ta valmistas ise.

Kõike mida ta tegi ja ette võttis, oli ta enne uurinud tehnikaraamatuist. Nii oli ta oma hea mehhaanilise vaistuga mõnes asjas targem kui diplomiga insenerid.

Aastaid tagasi ostis ta Burks Falls'is saja-aakrilise farmi, hiljem sellele veel juurde, nii et kogu ala oli 400 aakrit. Enamus sellest oli metsaga kaetud, kuid ta paisutas sinna sisejärve, ehitas uhiuue maja koos garaazhi ning tööruumidega. Kuna elektrit ei olnud, siis akumulaatorite abil soetas elektrienergiat, mis Hydro inspektorite imestuseks olid geniaalselt rakendatud. Ühe automootori abil keldris laadis ta 16—20 akut, mis andsid voolu valgustuseks, söökide tegemiseks, soojuseks, tv ja raadio jne. vajaduseks

Esimese südamehäire järel lõpetas ta seal elujärje ja asus St. Martinsi, New Brunswicki, kus püüdis endaehitatud paadiga kalu ja remonteeris sealsete kalurite paadimootoreid, kuni ta enese „mootor" väsis töötamast. Tema rahutu ja tormine elu lõppes liiga varakult, kuid need, kes teda tundsid mälestavad teda töökaima ja ettevõtlikuima eesti mehena, kelle sarnast võib vaevalt leiduda.

Johnny

OPTICAL STUDIO Ltd.
R. SCHMID, saksa optik
Suur valik euroopa prilliraame:
Zeiss, Rodenstock, Metzler.
Spetsialiseerunud contact lenside alal.
1586 BLOOR ST. W. 1 tänav läänе pool Dundas'e subway'd
Tel. 535-6252

ipäeva, mis puhul
ervitama minister
il vasakult August
ent Verla Fiviash

ohas

jutustanud näge-
peeritud Läänekal-

preestrile Maria
uvas kirikus.
b, araabiakeelse
administratiivne
s nägemust: see
gune ja kandnud
itsi Maria tavali-
pööras end rin-
-tagasi. Kui uudis
inimesed vaata-
korda pidama ku-
ülli sissepääsu pä-
sile.
nimest olid näge-
helistanud sellest
es et neitsi Maria
ka Joosepi kuju.

TUDIO Ltd.
saksa optik
pa prilliraame:
ock, Metzler.
contact lenside
al.
W. 1 tänav lää-
as'e subway'd
5-6252

tapma; sellest
ilmaverelisus, ta
vale võrgule noa-
des veepinnale —
el lisada, et kõik
miseks vajalikud
mistas ise.
egi ja ette võttis,
d tehnikaaraama-
a hea mehhaani-
es, asjas targem
nerid.
ostis ta Burks
iise farmi, hil-
urde, nii et kogu
Enamus sellest
, kuid ta paisu-
e, ehitas uhiuue
i ning tööruumi-
it ei olnud, siis
il soetas elekt-
dro inspektorite
eniaalselt raken-
ootori abil keld-
akut, mis and-
seks, söökide te-
ks, tv ja raadio

ehäire järel lõ-
irje ja asus St.
runswicki, kus
d paadiga kalu
ealsete kalurite
kuni ta enese
õtamast. Tema
elu lõppes liiga
, kes teda tund-
ia töökaima ja
i mehena, kelle
lt leiduda.

Johnny

Põhjala Tütred alustavad tegevust

Põhjala Tütred gaidlipkond alustab uut '83/84 tegevusaastat avakoondusega neljapäeval, 29. septembril, kell 7.30 õ. Eesti Maja noorteruumis. Palume kõiki lipkonna liikmeid kohal olla korralikus vormis. Loodame ka rohkesti näha vanemaid, ning uusi liikmeid.

Teateks: hellakeste koondused on igal laupäeval Eesti Maja noorteruumis kl. 9.30—11.30 homm. Gaidide koondused on igal laupäeval Vana Andrese kirikus kl. 10.00—12.00. Vanemgaidid peavad koondusi iga 3—4 nädala jooksul.

Informatsiooni jaoks, kes soovivad sel aastal liikmeks astuda, palun helistage: Silvia Birk, lipkonna juht, 447-7728 või Margot Nortmaa, lipkonna vanem, 759-7230, tööl 487-5451 või Astrid Jõgi, 487-2094, tööl 653-7815.

Põhjala Tütred juhatus

EKK tänavune kontsertseeria

Eesti Kunstide Keskuse EKK Kontsertbüroo tänavune kontsertseeria algab reedel, 7. oktoobril kell 7 õhtul Royal Konservatory of Music ruumis Boris Baggeri kitarrikontserdiga.

Teine on Heinz Riivaldi juubelikontsert 6. novembril.

Järva süda tuksub ja tugevasti

Tänan kõiki järvalasi ja meie sõpru, kes võtsid osa kokkutulekust Jõekäärul 83. 9. 17. Kahju, et ainult vähestel see ei osutunud võimalikuks, et üht lõbusat laupäeva pealelõunat sõprade seltsis veeta.

Teie osavõtt on parim tänu korraldajatele, kelle silmis see õhtu oli hästi korda läinud üritus. Veel kord tänu neile, kes käed külge panid, eriti perenaistele ja kookide küpsetajaile!

Järvalaste Kogu nimel
Leo Prii

Lilleärisse vajatakse

müüjanna

Kogemused pole vajalikud, õpetame teid.

Tel. 469-2654

VAJATAKSE

lapsehoidja

kahele lapsele (2- ja 4-aastased) 2—3 päeva nädalas High Park rajoonis Hel. 762-2367

ANDKE MÜÜGILE
suvila järverannal Muskokas, kuhu pääseb autoga ligi ja suvila rannakrundil Simcoe järve ääres.
Kaks väga huvitatud ostjat ootamas.
Hel. Mrs. B. TINT Alfred Stikuts Real Estate
Tel. 752-1770 — kodus: 755-9173

KATUSETÖÖD
TARMO SEPA — tel. (416) 425-5075
SEPA HOME IMPROVEMENTS
Metro Lic. B-5374

EESTI ALUMIINIUM KOMPANII
Akende asendamine thermo-akendega. ☆ 5-tollised veerennid kuues värvis. ☆ Räästaaluste katmine.
Keldriakendele sissemurdmise vastu metallkaitsed.
Tasuta hindamine. Helistage: töökoja tel. 832-2238
kodus 769-0932
OSSO Investments Inc.,
10335 Keele Str., Maple, Ontario L0J 1E0

KÜTTED
☆ Uued ja parandamine ★ ÕLI ja GAASIAHJUDE vahetamine ★ Korstnate voodrid (chimney lining) ★ Veetorude parandamine. ★ Möödukad hinnad, oskustega töömehed.
ROLAND KULLIK — Tel. (416) 275-1280

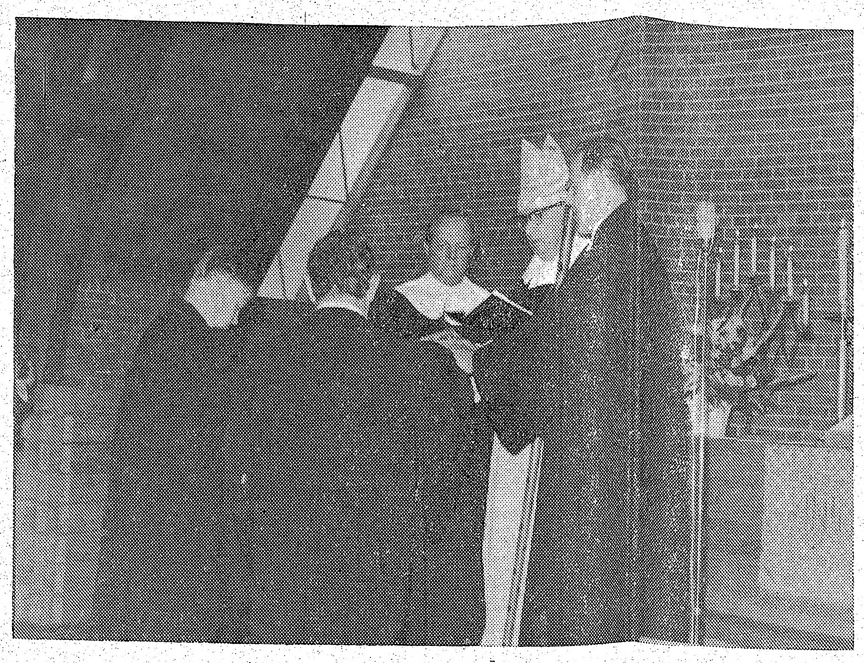

Peetri kirikus ordineeriti õpetajaks kandidaat Edgar Heinsoo. Pildil moment õnnistamisest, kus piiskop K. Raudsepp, praost A. Taul, õpetajad E. Pähn, O. Gnadenteich ja T. Nõmmik hoiavad käed õnnistatava peal.
Foto: Vaba Eestlane

Edgar Heinsoo ordineeriti

Alustab tööd Peetri kiriku abiõpetajana

Möödunud pühapäeval jumalateenistusel Peetri kirikus, kus teenisid piiskop Karl Raudsepp, koguduse õpetaja praost Andres Taul, õpetajad Oskar Gnadenteich, Tõnis Nõmmik ja Elmar Pähn ordineeriti kandidaat Edgar Heinsoo. Vaatamata väga rängale vihmasajule jumalateenistuse alguse ajal oli kirik rahvast täis. Jumalateenistusel laulis kontraalt Irene Loosberg G. F. Händeli „Ta hoiab oma karja" ja R. Toi „Palve", orelil saatis R. Toi, mängides ka „Protsessioon II" ja ofertooriumiks oma helitööd. Oma jutluses õp. Edgar Heinsoo käsitles eriaspekte palves.

Ordinatsiooni talitusel assisteerisid piiskop K. Raudseppa õp. E. Pähn ja praost A. Taul. Ordinatsioonikõne pidas piiskop K. Raudsepp, andes pilgu ordineeritava elukäigust, kus on olnud palju raskusi, kuni ta eaka mehena alustas usuteaduse õpinguid ja need ka järjekindlalt lõpule viis Montrealis McGilli ülikoolis, lõpetades neljaaastase kursuse kolme aastaga. Õp. E. Heinsoo on valitud Peetri koguduse nõukogu poolt Peetri koguduse abiõpetajaks pärast prooviaastat samas koguduses.

Pärast vastavate lubaduste andmist asetas piiskop K. Raudsepp talle kaela vaimuliku risti

ja kõik kohal olevad vaimulikud asetasid tema pea kohale oma õnnistavad käed vastavate piiblisalmide lugemisega.

Jumalateenistusele järgnes koosviibimine kiriku alumises saalis. Piiskop K. Raudsepp luges söögipalve ja ühislauluna lauldi „Õnnista ja hoia".

Ametlikus osas järgnes rida sõnavõtte. Peetri koguduse nõukogu esimees A. Tork õnnitles E. Heinsood,

piiskop K. Raudsepp tõi ta eeskujuks teistele eestlastele rõhutades tema raudse tahtejõu tööle tulemusi ajal, mil teised samaealised on tegevast elust tagasi tõmbunud.

E. Heinsood õnnitles ka praost A. Taul, andes edasi ka praostkonna head soovid.

Kirjalikult õnnistlesid peapiiskop K. Veem, Toronto Eesti Vana Andrese kogudus, õpetajad O. Gnadenteich ja T. Nõmmik jt.

Suuliselt tervitasid veel Peetri koguduse ingliskeelse koguduse poolt V. Peterson ja Peetri koguduse liige A. Liivoja,

misjärel tehti teatavaks koguduse nõukogu otsus, et Edgar Heinsoo on nõukogu poolt valitud ühel häälel koguduse abiõpetajaks.

Õpetajaks valimine toimus vahetult E. Heinsoo sünnipäevaga, mistõttu ta kaela asetatud vaimuliku rist oli sünnipäevakingituseks.

Lõpuks avaldas E. Heinsoo lootust, et ta saab Eesti luterliku kiriku ja Peetri koguduse hüvanguks mõndagi korda saata.

Abiõpetajana ongi ta juba alustanud kontakti leidmist koguduse liikmetega. Septembris ilmus Peetri koguduse Kristliku Kasvatuse Komitee väljaande esimene number „Tõe Tera", mille tegevtoimetajaks on E. Heinsoo. Väljaanne on mõeldud kontakti pidamiseks nendega, kes on kaotatud silmist.

Eestlasest vaimulik B. Kusik suri Wilmingtonis

Wilmingtonis Del. ilmuv „The News Journal" toob pikema kirjutuse selles linnas elanud ja 31 aastat episkopaal kiriku vaimulikuna St. Mary ja pärast seda Immanueli kogudusi teeninud 57-a. Victor Kusikust, kes leiti oma suvemajas 6. augustil surnuna, nagu selgus hiljem, südameataki tagajärjel.

Kirjutuses märgitakse, et õpetaja V. Kusik sündis eesti vanemaist Vladivostokis. Tema isa olnud ühe tshehhi raudteevedurite ja raudteede varustuse vabriku esindaja. Müügioperatsioonid viinud perekonna rännuteedele, mis tõttu nad on olnud Jaapanis, Venes, Poolas, Saksamaal, Balti vabariikides, Itaalias, Rootsis, Inglismaal jne.

Ta oli saanud hariduse Mandzhuurias ja Põhja-Hiinas, kus ta lõpetas saksakeelse keskkooli 1942. a. Jatkanud seejärele õpinguid saksa kolledzhis, lõpetanud ta selle 1945. Mandzhuuriasse ta enam tagasi ei pääsenud sealsete kommunistide pärast. Et ta vanemailt enam mingit toetust ei saanud, töötanud ta ühes ameerika koolis, mänginud orelit ja teeninud koorijuhina USA 6. merejalaväe diviisi juures, missugune diviis sel ajal asus Tsingtaos, Hiinas.

Viimase töökohaga seoses hakkas ta huvi tundma usuliste küsimuste vastu Diviisi õpetaja D. W. Mayberry, kes pärast töötas õpetajana Wilmingtonis tutvustanud Kusikut piiskop McKinsryle. Kui punased a. 1948 Tsingtao vallutasid, pääses Kusik ameeriklaste abiga sealt USA-sse. New Yorgis võttis ta kontakti siinse episkopaalkiriku peapiiskopiga, läks episkopaalusku, olles enne olnud luterlane. Pärast Virginia Episcopal Theological Seminary lõpetamist 1949 õnnistati ta selle kiriku vaimulikuks.

Nii lühidalt ühe sünnilt eestlasest vaimuliku elukäik, kes ei leidnud kontakti oma rahva liikmetega. Pole teada, et teda oleks eestlasperes Wilmingtonis tuntud, või üldse teatud.

VES

Teadaanne

T. E. Pensionäride Klubi Tervisvõimlemisring alustab tegevust kohviga esmaspäeval, 26. septembril kell 12 päeval Eesti Maja keskmises saalis. Kõik endised ja uued võimlejad teretulnud.

JUHATUS

I. S. Wichman inseneriteaduse doktoriks

Princetoni ülikoolis, N. J., kaitses edukalt doktori väitekirja ja tunnistati doktorikraadi väärilisks mehhaanilise inseneriteaduse alal Indrek Sven Wichman.

Indrek Wichman sündis 1955. a. Kasvanud Long Islandil, lõpetas ta 1978. a. New York State Univ. Stony Brookis BME kraadiga. Siirdus õppima Virginia Polytechnic Instituuti, kus saavutas magistrikraadi 1979. a. Jatkas seejärel teaduslikku tööd sama aasta sügisel Princetoni ülikoolis, mis nüüd lõppes doktorikraadi saavutamisega.

Ta on valitud Sigma Xi ja Phi Kappa Phi auliikmeks. Akadeemiliselt kuulub ta Korporatsioon Rotalia liikmeskonda.

Indrek Wichman on rida aastaid olnud kaastegev N.Y. EHS, Saare Vikati rahvatantsijana, võttes osa esinemistest Esto '76 Baltimores ja '80 Rootsis. Agara sprotlasena on ta võistelnud eesti sporditüritustel ja kuulunud N.Y. State Univ. ujumismeeskonda.

6. sept. asub värske doktor uurimistöödele Gaithersburgi, Md., National Bureau of Standards teenistuses.

VES

Kolm eestlast liberaalide kongressil

Eesti Liberaal-Demokraatlik Koondis Rootsis valis eestlaste poolt esindajad Liberaalse Internatsionaali kongressile, mis sel aastal toimub Stokholmis 6.—8. oktoobril Folkets Husis. Valiti järgmised kolm: Andres Käärik, Ülo Ignats ja Mannj Varep.

Eesti liberaalid kavatsevad internatsionaali kokkutulekut ära kasutada Eesti küsimuse tutvustamiseks ja vastava materjali levitamiseks. On ka esitatud resolutsiooni ettepanek, milles taotletakse liberaalse internatsionaali toetust Euroopa-parlamendis vastu võetud balti resolutsioonile.

Väljapääsu värava tagused

Juutide emigratsioon N. Liidust võib olla tervist tappev

Tuhandeil nõukogude juutidel on suuri raskusi arstiabi saamisel; nad peavad sageli ostma ravimeid mustal turul kõrge hinna eest ja maksma arstidele altkäemaksu, et ravi saada.

N. Liit arvestab, et neil on 40.000 „refusenikku" — juute, kelle emigratsiooni sooviavaldused on tagasi lükatud. Neil on iga päev võimalus, et töölt vallandatud saada, taluda ametivõimude tagakiusamist, mis põhjustab kõrge protsendi pingega seotud haigusi.

Kanada arst dr. Brian Goldman koges neid meditsiinilisi probleeme tänavu suvisel reisil N. Liitu.

Moskva all-linna korteris toodi tema juurde mitmeid selliseid inimesi

ja paluti, et ta annaks diagnoosi ja kirjutaks vajalikke ravimeid. Ta tõi tagasi jõudes mõningaid näiteid.

40-aastane biokeemik, kellele on kolmel korral keeldutud emigratsiooniluba andmast ja kes nüüd vaevalt elatub laboratooriumi tehnikuna, tahtis lähemaid andmeid uuemaist maokasvaja ravimoodustest. „Refusenikud" kannatavad pingega seotud haiguste tõttu, mis põhjustab neil maohaavu.

35-aastane endine poliitiline ökonomist ja ajalooõpetaja, kes nüüd töötab masinakirjutajana, nõustus sellega.

Paljud selletaolised kannatavad peavalu, hirmu ja unepuuduse all.

Pinge tõttu on ta pidanud vähemalt kaks korda aastas haiglaravil olema.

„Refusenikel" on raskusi vajaliku arstliku hoolitsuse saamisega, seletas biokeemik, mis on sundinud teda asja võtma oma kätte. Läinud aastal ta vajas ravimit maohaavale, aga ta võis seda osta vaid mustal turul, kus ta pidi maksma 30 rubla 100 tableti eest, mis on veerand tema kuupalgast. Üks insener Leningradis oli pidanud samade pillide eest maksma 100 rubla Odessas.

Ainus koht kus „refusenik" võib saada kompetentset meditsiinilist ravi tõsiste probleemide puhul on mõnes instituudis, mis asuvad suurtes linnades,

aga ta peab olema valmis maksma 500 ja 1000 rubla, kui ta üldse võib leida arsti seal, kes on nõus altkäemaksuga.

Tulemuseks on, et paljud sellised ravivad end ise nende pillidega, mis neil on võimalik saada, sageli aga traagiliste tagajärgedega.

Isegi kuulus „refusenik" Anatoli Shtshranski, vastavalt ühele tema kirjale, sai ravimeid ühelt hästimõtlevalt kaasvangilt, mis tema olukorda aga isegi halvemaks muutis.

Anatoli Vasilevski on mees, kelle sügavalt haarav jutustus hõlmab paljusid nende probleemidest. 51-aastane mees, kes kord oli keeleteaduse ekspert, on mitmel korral olnud raske depressiooni all,

osalt sellepärast, et ta on neli aastat olnud „refusenik", kel 16 sooviavaldust emigratsiooniks on tagasi lükatud.

Kuigi depressiooni kannatamise sümptoomid on ilmnenud üle aasta, ta pole käinud psühhiaatri juures, eelistades vaikselt kannatada, vältides suuremat riski haiglasse sattuda oma „refuseniku" paberitega.

Üks insener Leningradis ütles, et „refusenik" vajab kahte asja oma mõistuse säilitamiseks, alalist, kuigi mitte erakordset sissetulekut ja välispidist huvi,

mis teda aitaks vastu pidada aastaid, kuigi ta ootab väljapääsemise võimalust.

See oleneb isikust. Mõned neist leiavad tee säilimiseks ja nad hoiavad oma meeleolu väga kõrgel tööga, kuna teistel on pidevalt must tuju ja ainult kaeblevad, kui halb on olla „refusenik".

Tervishoid pole palju parem ka neil, kes pole „refusenikud", altkäemaks on üks N. Liidu „riikliku" arstiabi saamise süsteemi omapära. Pole vaja „refusenik" olla selle kogemiseks.

N. Liit ei maksa kahjutasu

OTTAWA — Kanada välisminister Allan MacEachen ütles, et ta pole sugugi üllatunud, et N. Liit on tagasi lükanud kõik Lõuna-Korea lennukiga hukkunute perekondade kompensatsiooninõuded. See on sarnane N. Liidu varasemale seisukohale Kanadas maha langenud satelliidi puhul, mille radioaktiivsete riismete koristamine läks Kanadale maksma 6 miljonit dollarit. Mitmekordsete nõudmiste peale saadi kolm aastat hiljem 3 miljonit dollarit. Seekord pidas N. Liidu välisministri esimene abi kompensatsiooninõuet täiesti sobimatuks, kuna N. Liit peab lennukit ikka veel jonnakalt spionaazhilennukiks.

Väiksemaid REMONTTÖID
majade juures:
elekter, puutööd, torutööd (plumbing), kraanid, klosetid jm.
Helistage — J. MEIUSI 225-3283

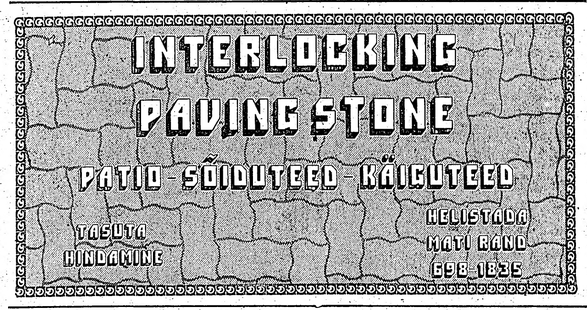

PAKID EESTISSE
Saatke oma järgmine pakk odavamini ja kiiremini kui varem
VÕRRELGE HINDU:

Laevateel		Õhupostiga
kuni 5 kg	$19.00	$42.00
kuni 10 kg	$34.00	$72.00

Tolli võib tasuda Kanadas või Nõukogude Liidus
SAVE-O-WAY PARCEL SERVICE LTD.
TORONTO
337 Roncesvalles Ave.
Tel. 532-3042
HAMILTON
747 Barton St. East
Tel. 544-3603

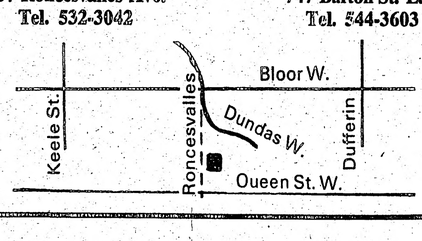

SPORT

Kaks eesti masterit maailmamängudele

5. Maailma Veteranide Mängudest Portoriikos 23.—30. septembril võtavad osa kaks „Estonia" masterite klubi liiget, Jaan Roos kiirkõndimises ja Elmo Kulmar sprintides. Kanada võistkond on 29-liikmeline.

Euroopameister Kalevi Kotkas surnud

Omaaegseid parimaid kõrgushüppajaid ja kettaheitjaid 1930-ndail aastail, Kalevi Kotkas suri 24. augustil Vantas, Soomes 70-aastasena. Ta oli rahvuselt eestlane ja sündinud Tallinnas.

Kalevi Kotkas valiti juba 17-aastasena Soome esindajaks kettaheijana Los Angeleses 1932. a. peetud olümpiamängudele, kus ta tuli seitsmendale kohale tulemusega 45.87.

Läbimurde tippsportlasena tegi Kotkas siiski kõrgushüppajana, kes 1934. a. ületas esimese eurooplasena 2 meetrit, hüpates Rio de Janeiros 2.01. Samal aastal ta tuli euroopameistriks Torinos tulemusega 2.00.

Berliini olümpiamängudel 1936. a. oli Kotkas neljas, ületades rebitud seljalihastega 2.00, eelkatseil ta oli hüpanud 2.03; samal aastal Göteborgis hüppas ta uueks Euroopa rekordiks 2.04, mis pidas vastu Euroopa rekordina 18 aastat ja Soome rekordina aastani 1956. Pariisis peetud Euroopa meistrivõistlustel 1938 oli Kotkas kõrgushüppes teine ja kettaheites neljas. Soome meistritiitli ta saavutas kõrgushüppes viiel ja kettaheites kuuel korral.

Valter Külvet Euroopa juunioride meistriks

Augusti lõpul toimusid Austrias, Schwechates Seitsmendad Euroopa juunioride kergejõustikumeistrivõistlused. Osavõtjaid oli 671 28-st riigist. Noormeestest oli õigus osa võtta neil, kes sündinud 1964 või hiljem, neidudel 1965 või hiljem. Tartu noormees Valter Külvet võistles kümnevõistluses ja saavutas kuldmedali ning Euroopa meistritiitli 7915 punktiga.

Jaan Jaago suri Berliinis 1949

Jaan Jaago, omaaegne kuulus Eesti kutseline maadleja, kes tihti esines välismaades Euroopas ja Lõuna-Ameerikas kutseliste maadlusvõistlustel, on elutee lõpule jõudnud pärast II maailmasõda Berliinis, kus ta Vene propaganda teatel olnud punavägede maadlustreeneriks. Ta olnud nende jutu järele, mida ei saa puhta kullana võtta, enne sõja algust Saksamaal, kust tahtnud kodumaale pääseda, sattunud selle asemel aga Dachau kontsentratsioonilaagrisse. Miks, seda ei märgita. Seal jäänud ta punaarmee kätte, kes ta pannud nende jutu järele Berliinis punaarmee treeneriks. Ta surnud Berliinis a. 1949, kus ta ka tuhastatud. Okupatsioonivõimud tahavad tema 100. sünnipäeva tähistamiseks välja anda eluloo. Käimas olevat andmete kogumine.

Emajõe kolhoosis, Luunja-Kavastu tee ääres avati 6. juulil Jaan Jaagole mälestuskivi kui seitsmekordsele maailmameistrile klassikalises maadluses. Kivi valmistajaks oli üks venelasest skulptor.

VES

MALE

Jaan Ehlvest esikohal Chicagos

Chicagos toimusid kuni 25-aastaste maletajate meeskondlikud maailmameistrivõistlused. Esikohale tuli N. Liidu koondis, kuhu kuulus ka Tartu Ülikooli üliõpilane Jaan Ehlvest. Pärast viiendat vooru oli N. Liidu võistkonnal 15 punkti, Islandil aga 14,5, millise järjekorra nad suutsid ka hoida.

Spordimärkmeid

Mõnda odaviske maailmarekordi hoidja Tiina Lillaku arengust: 13-aastaselt — 25,24, 15 a. — 47.92, 17 a. — 56.36, 19 a. — 66.34 ja 21 a. — 74.76 m.

☆

Münchenis toimunud kergejõustikuvõistlustel tshehh Jarmila Kratochvilova jooksis naiste 800 m maailmarekordiks 1.53,28.

☆

Kaks nädalat kestnud Pan-Ameerika Mängud, mis lõppesid 28. aug. Caracas'es, Venezuelas, lähevad ajalukku mitte rekordite tegemisega vaid „droogide" skandaaliga, kus vähemalt 15 atleeti diskvalifitseeriti. Medaleid sai USA 285 (137 kulda), teine oli Kuuba 175 (79) ja kolmas Kanada 108 (18).

☆

USA ajakirja „Golf Magazin" andmeil saab igal aastal summa umbes 250 golfimängijat ja ligi 1500 vigastada välgu läbi, mis näib eelistavat suuri puid ja mängijaid, kes kasutavad naelkingadele sarnanevaid jalatseid.

☆

Juuni lõpul Los Angeleses Ida-Saksa kergejõustiku koondis võitis USA võistkonna 197:181 vahekorraga (naised 100:56 Ida-Saksa kasuks). Sakslane Udo Beyer, 27 a., lisas oma 1978 a. maailmarekordile 7 sm juurde, saades 22.22.

erk

RISTSÕNA NR. 1162

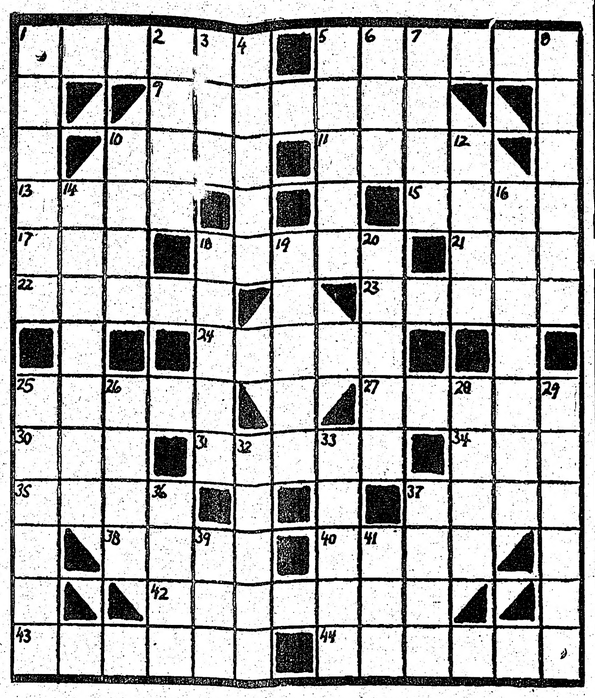

Põikread: 1. Majandustegelane, 5. Riietusese, 9. Osa võtma, 10. Toidud, 11. Elukutse, 13. Avameelne, 15. Juhan Liivi teos, 17. Mees — ühes võõrkeeles, 18. Kiindus, 21. Endine eesti raadiovabrik, 22. Ameerika tuntumaid ja rikkamaid perekondi, 23. Mehenimi,, 24. Naisenimi Piiblis, 25. Pidulik koosviibimine, 27. Umbrohi, 30. Mereloom, 31. Riietuseseme osa, 34. Kolmikvokaal, 35. Järv Lätis, 37. Peale, külge, 38. Jõgi Inglismaal, 40. Itaalia riigimees, 42. Allpool asuv, 43. Jõhker, julm, 44. Kolmanda järgmine.

Püstread: 1. Riik Ameerikas, 2. Õppeasutus, 3. Suurvõim, 4. 20. sajandi leiutis, 5. Tegelane eesti kirjanduse suurteoses, 6. Lapse imetaja, 7. Veesõiduk, 8. Liiklussoon, 10. Serv, äär, 12. Tahtejõud, energia, 14. Noor koduloom, 16. Auaste sõjaväes, 18. Teatus karistus, 19. Kurb toiming, 20. Elust lahkunu, 25. Mägi, mille otsa jäi Noa laev, 26. Väike laps, 28. Eraldatud linnaosa, 29. Kindlaksmääratud ajavahemik, mille jooksul toimub mingi tegevus, 32. Doos, 33. Soojusealikas, 36. Mehenimi, 37. Muusikariist, 39. Eesti maalikunsti vanameister, 41. Üks — ühes võõrkeeles.

RISTSÕNA NR 1161 LAHENDUS

Põikread: 1. Testament, 7. Äär, 9. Aadria, 10. Liim, 11. Nupp, 12. Sepila, 13. Komeet, 15. Anet, 16. Optimist, 19. Sikutama, 21. Aino, 23. Viskel, 24. Soodom, 27. Täna, 28. Udar, 30. Peeter, 31. Pan, 32. Majakatus.

Püstread: 1. Tal, 2. Edison, 3. Tambet, 4. Manitoba, 5. Naps, 6. Tapeti, 7. Ärni, 8. Ratastool, 13. Kapsasupp, 14. Mekk, 17. Traviata, 18. Isik, 20. Tootem, 21. Astuma, 22. Nehatu, 25. Olen, 26. Mära, 29. Ras.

Ilmus kordustrükis T. E. S. Täienduskoolide XVII väljaandena huvitav laste- ja noorsoojutt

M. SILLAOTSA

TRIPS, TRAPS, TRULL

Saadaval postiteel: L. Marley, 9 Parravano Court, Willowdale, Ont. M2R 3S8 või „Vaba Eestlase" talitusest.

HIND $4.00 — postiteel $4.75

Müügil VABA EESTLASE talituses

LOOME

Eesti rahvuskultuuri loomingupäevad 23.—30. aug. 1981 Jõekäärul

Album pildis ja sõnas – 169 lk.

Hind $15.— pluss saatekulu $2.—

MAARJAMAA kirjastusel ilmunud raamatud müügil Vaba Eestlase talituses

Jüri Uluotsa „Eestlaste lepingud võõrastega XIII sajandil"	$4.—
Uku Maasing „Udu Toonela jõelt"	8.—
Uku Maasing „Piiridele Pyydes"	6.—
„poety estoni" — eesti luule antoloogia itaalia keeles	6.—
Kalju Lepik — Death has a Child's Eyes	6.—
Salasoo ja Salo — Välis-Eesti perioodika	6.—
V. Salo — Riik ja kirikud	4.—
Anführung zu der Etnischen Sprach (Esimene katse eesti keele grammatika ja sõnaraamatu koostamiseks H. Stahli sulest aastal 1637)	6.—
Reedik Willem Wilmanni „Valmid"	6.—
Blaise Pascal — Mõtted	4.—
Antonio Possevino — Kiri Mantova hertsoginnale	6.—
Arno Vihalemm — Kunstnik eesti kirjanduses	4.—
Aarand Roos — Juutide kuningas Tallinnas	6.—
Ilona Laaman — Üks üsna kerge haigus (luuletused)	6.—
Kaugver — 40 küünalt	6.—
R. Tagore — Puuviljapõim	6.—
A. Roos — Jumalaga, Kars ja Erzurum	6.—

PLUSS SAATEKULU 50 c IGALT RAAMATULT

MÜÜGIL

Eesti muinasjutte inglise keeles

„TALES FROM ESTONIA"

tõlkinud Gisela McBride

31 MUINASJUTTU JA KOKKUVÕTE „KALEVIPOJAST"

$5.75 — 50 centi postikulu

Saadaval Vaba Eestlase talituses

1944. AASTA

„Vaba Eestlane" avaldab dokumendina järgneva Eestis koostatud ja käestkätte liikuva eestipoolse katse 1944. a. sündmuste kirjeldamiseks.

2.

Esimene peatükk:

KODUS JA RINDEL

1944. aastaks oli II maailmasõda kestnud juba viis aastat, lõppu polnud aga veel kuskilt näha. Saksamaa olukord muutus siiski aina raskemaks ning kainelt mõtlevale inimesele sai selgeks, et „Kolmas Riik" võitleb surmavõitlust.

Need meeleolud kajastusid ka 1941. aastast Saksa okupatsiooni all asuvas Eestis. Suhtumine sakslastesse oli mainitud ajavahemiku jooksul läbi teinud olulisi muutusi. 1941. a. võeti Saksa vägesid kõikjal Eestis vastu vabastajatena painajalikust bolshevike ikkest. Sakslastelt loodeti Eesti iseseisvuse taastamist ning neile osutati kõikvõimalikku abi. Sakslased suhtusidki eestlastesse kui inimestesse ning maal hakkas pikkamööda taastuma loomulik olukord.

Varsti selgus siiski, et tegelikult oli maa ainult vahetanud peremeest. Iseseisvuse taastamisest polnud juttugi, Eestis kehtestati karm okupatsioonirezhiim. Baltimaid kasutati Saksamaa koloniaalripatsina, katsed iseseisvusaegse korra ja organisatsioonide taastamiseks tõrjuti tagasi. Järjest selgemaks muutus natside ja enamlaste lähedane sugulus. Tekkinud umbusaldus kasvas aga pikkamööda uueks vaenulikkuseks, millel olid kaugesse minevikku ulatuvad juured. Sakslased ei suutnud ega soovinudki eestlasi oma liitlasteks teha ja rahva seas kujunes välja saksavastane opositsioon.

See ei tähendanud loomulikult mingi aktiivse vastupanuliikumise teket, rääkimata siis juba partisanisõjast. Punaste tugipunkt Eestis oli väike: Karl Säre reetmise tulemusena arreteeriti kiiresti pea kõik tähtsamad põrandaalused. Partisaniliikumist püüti küll üleval hoida väljastpoolt saadetud parashüütistide ja partisanibrigaadide abil, kuid Omakaitse (OK) edukas tegevus tegi neile peatselt lõpu.

OK loodi vabatahtliku organisatsioonina 1941. a. eesti ohvitseride algatusel korra hoidmiseks sisemaal ning diversiooniaktide vastu võitlemiseks. Väga viletsast relvastusest hoolimata täitis OK oma ülesandeid kõikjal eeskujulikult. Võitlust nn. partisanide vastu kergendas ka terve hulga erietteevalmistuse saanud langevarjurite ülestulek Saksa poolele kohe peale Eestisse viskamist. Mõnel juhul võeti „ülema õigusega" kaasa terve salk, viidi ta lähemasse komandantuuri ja teatati seal enda alistumisest. O. Angelus peab Eestit üheks vähestest sakslaste poolt okupeeritud maadest, kus tõepoolest ei esinenud partisaniliikumist.

Kõik see ei toonud aga kaasa leppimist Saksa okupatsiooni kui niisugusega. Iseseisvus ja vabadus olid pikkamööda eesti rahvale nii enesestmõistetavaks saanud, et ilma nendeta ei kujutatud elu enam ette. Sakslaste poolt endistest vapsidest moodustatud Omavalitsus (OV) Hj. Mäe juhtimisel ei omanud rahva hulgas erilist autoriteeti. Tegelikult oli Eesti lugupeetuimaks poliitikuks prof. Jüri Uluots, kes oli end viimase E. V. peaministrina kuulutanud presidendi kohusetäitjaks.

Uluotsa ja tema ümber koondunud ringkonna (P. Klesment, J. Lattik, O. Tief jt.) poolt tehti 28. juulil Saksa väejuhatusele ettepanek Eesti Vabariigi taastamiseks, mis aga järsult tagasi lükati.

1943. a. kutsuti von Ribbentropi korraldusel kokku Eesti parteide esindajate koosolek, kellelt nõuti toetuse avaldamist Saksa sõjapoliitikale. Koosolekul otsustati toetuse osutamise tingimuseks seada Eesti iseseisvuse tunnustamine ning asi lõppes tulemusetult. Uluotsa ümber koondunud liikumise ametlikuks kattevarjuks sai nõuk. võimu kuritegusid uuriv „Aktuaalse ajaloo komitee". Iseseisvusliikumise põhimõtete sõnastajaks sai prof. Klesment. Esiteks tuli teha kõik võimalik uuest nõuk. okupatsioonist hoidumiseks. Samal ajal tuli kindlalt nõuda Eestile iseseisvust. Saksa sõjapotentsiaali ei tohtinud nõrgestda, nendega tuli hoida korrektseid suhteid. Saksa-Vene sõjas tahtsid eestlased osaleda vaid nii palju kui oli vaja Eesti kaitseks.

Uluotsa küllalt legaalne tegevus ei rahuldanud päriselt mitmeid nooremaid tegelasi, kes orienteerusid aktiivsemalt läänеriikidele. Ühe sellise grupi eesotsas seisid prof. Liidak, J. Kull, O. Mänd jt., kellest hiljem moodustati Eesti Vabariigi Rahvuskomitee nime all tegutsev organisatsioon. Eesti suuremate parteide esindajate kõrval kuulusid 12-liikmelisse komiteesse ka Tartu ja Tallinna vastupanugruppide esindajad.

Aktiivset toetust osutasid EV-RK-le läänеriikides tegutsevad diplomaadid A. Rei ja A. Varmaga eesotsas. Moodustati nn. Välisdiplomaatide nõukogu, mis püüdis vastu võtta kontakti läänеriikide esindajatega, et pöörata nende tähelepanu olukorrale Eestis. Antud grupeeringu ideoloogiat kajastavad hästi mitmed 1943. a. Eestis levitatud lendlehed. Lendlehes „Kas sakslased päästaksid Eesti hävingust eestlaste pärast?" avatakse Ribbentrop-Molotovi pakti sisu ning paljastatakse Saksa valtuspoliitikat. 1943. a. OV poolt väljakuulutatud mobilisatsioonidesse soovitatakse suhtuda kui mitte mingit seaduslikku jõudu omavatesse „soovitustesse". Eestlased peavad oma jõudu tuleviku jaoks hoidma. Pidevalt rõhutatakse „Atlandi deklaratsiooni" tähtsust ning korratakse vana teesi, et sõja lõpul on nii Vene kui Saksa sedavõrd kurnatud, et Läänеriikidel pole raske oma tahtmist maksma panna. „Nagu verine bolshevism, nii ka saksa natsism ei kingi meile vabadust, püüdku eesti rahva reetjad neile küll meele järgi olla. Vabadus võetakse siis, kui tuleb aeg, ja harva sünnib see ilma võitluseta. Hoidkem oma järelejäänud jõud neiks otsustavaiks päevadeks, kus eesti mees peab tegema viimase pingutuse, et nõrkenud diktatuurriikide vahel püsida ja püsti ajada Vaba Eesti sinimust-valge lipp. Häda meile, maale ja rahvale, kui meil selleks siis enam jõudu ei peaks jätkuma".

Rahvaga oli EVRK side suhteliselt nõrk, tema tegevus sulgus rohkem kitsamasse tuttavate ringi ning leidis seetõttu ka mõnevõrra vähem kõlapinda. Laiade masside silmis oli autoriteetseimaks juhiks kahtlematult Jüri Uluots. Teda loeti iseseisvusliikumise juhiks, presidendi kohustetäitjaks, kelle korraldusi ja juhiseid vastuvaidlematult aktsepteeriti.

Küll me ükskord teeme arved:
eks me näe, kes peale jääb —
Eesti lipp või Saksa kotkas,
Litzman, Uluots või Mäe.

Rahva suhted saksa sõjaväega olid üsna head. Rahvas tavatses ütelda: „Ikka hea kindel tunne kohe, kui saksa sõduri sammu põllupeenral kuulsid!" Opositsioonivaim avaldus peamiselt Hitleri ja Stalini pihta sihitud anekdootide ja laulude levitamises, iseseisvuspäevade ja teiste rahvuslike tähtpäevade tähistamises ning vähemal määral ka illegaalse kirjasõna levitamises. Kui rahvale oleks antud valida Vene ja Saksa võimu vahel, oleks ta kõhklematult valinud Saksa võimu. Uus Vene okupatsioon hirmutas kõiki elanike kihte ühtviisi ning võitluseks selle vastu oli igaüks valmis välja astuma.

(Järgneb)

JAAN ALMER

KATUSETÖÖD

Tel. 293-2128
773-2014

Teeme uusi ja parandame vanu nii linnas kui ka suvilates.

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1002, Royal Trust Tower
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

ADO PARK, Q.C.
HETHERINGTON, FALLIS
&
PARK
Advokaadid-notarid
365 Bay St., Suite 401. 363-4451
Õhtuti 447-2017 või 929-3425

TÕNU TOOME
B.A.Sc., LL.B.
ADVOKAAT — NOTAR
Yorkdale Place, 1 Yorkdale Road,
Suite 207
Toronto, Ont. M6A 3A1
Telefon 789-7579
kodus 762-2367

KÕIKIDEKS
KINDLUSTUSTEKS
H. LATER & CO. Ltd.
"INSURANCE"
1482 Bathurst St., 4 kord
(Bathurst—St. Clair)
Telefon kontoris 653-7815 ja
653-7816

JOHN E. SOOSAAR
C. A.
Chartered Accountant
181 University Ave., Ste. 1802
Toronto, Ont. M5H 3M7
Tel. 864-0099

Paljud eestlased — majaomanikud,
ei tea
et teen igasuguseid
raud- ja puuaedu
kruntide ümber.
B. RISTMÄGI, tel. 759-6424

Pühapäeval, 11. sept. toimus Eesti Jahtklubi Kanadas sügisene väljasõit Ontario järvele. Pärast ümber Toronto saarestiku purjetamist koguneti Hanlan Point'i laguunis ühiseks koosviibimiseks. Pildil väljasõidust osavõtjad. Foto: Tommy Tomson

Robert Muru — parim eesti purjetaja

Eesti Jahtklubi Kanadas sügisene väljasõit

Pühapäeval, 11. septembril toimus Eesti Jahtklubi Kanadas sügisväljasõit Ontario järvele sellele järgneva koosviibimisega Toronto saarel. Ümber saarestiku purjetamisest võttis osa kuus jahti.

Kogunemine oli keskpäeval Ontario Place'i ees, kus silmapaistvalt domineerisid eesti lipuvärvid suurtel purjedel, samuti lehvisid klubi lipud (tehtud endise Tallinna Jahtklubi lipu järgi) ja osal daamidel olid sini-must-valged jakid.

Pärast purjetamist väga kauni pühapäevase ilmaga, koguneti Hanlan Point laguunis, kus ametlikus osas anti Robert Murule üle selle aasta silmapaistvama purjetaja karikas.

Selle perekond Romanile kuuluva karika oli Harry Romani isa võitnud rahvusvahelisel purjetamisvõistlusel Soomes ja annetanud Eesti Jahtklubile Kanadas rändauhinnaks,

mida anti aastaks selle aasta parimale purjetajale. Karika sai teistkordselt Robert Muru, kes tänavu võistles Canada 1 meeskonnas peapurje trimmijana.

R. Muru arvates polnud nende paadil küllalt kiirust, kuna Austraalia paadi tegi kergemini juhitavaks nende erisugune kiilu külge asetatud stabiliseerija. R. Muru kaotas kanada meeskonnas olles palju aega oma individuaalsel treeningul, aga loodab siiski tuleval aastal olümpiaadile pääseda. Tal oli palju huvitavat oma kogemusist siinseile eesti purjesportlasile rääkida.

Eesti Purjeklubi regatist võtsid osa Ilmar Martensi „Pagan", Heino Kasaku „Tereta", U. Prii „Silmardu", G. Lompi „Fete", H. Romani „Sunshine" ja R. Muru „Revel".

Koosviibimisel, kus külalisteks olid T. E. Jahtklubi Collingwoodi osakonna komandör Hugo Tammik ja Hugo Rooneem, tuli ümbervalimisele klubi juhatus.

Senise komandöri H. Kasaku asemele valiti H. Roman ja sekretäri Teet Kasaku asemele Ene Lomp.

Eesti Jahtklubi Kanadas sügisene väljasõit on aastati olnud meeleoluline kokkutulek Toronto suurlinnaga taustal. Koosviibimisele oli H. Rooneem toonud maitsvaid suupisteid kohvi ja jookide kõrvale.

ESTO-84 Sporditoimkond alustab tööd

Sporditoimkonna juhatajaks Vivian Mägi

ESTO-84 Sporditoimkonna juhataja Vivian Mägi tegi teatavaks organiseeriva toimkonna koosseisu ja võistluste kava. Mõningad üksikasjad jäävad esialgul lahtiseks kuni lõplikult on otsustatud võistlusplatside küsimus.

Võistlustest kutsutakse osa võtma nii mees- kui ka naissportlased. Nooremad sportlased võistlevad üldiselt 6—7, 8—9, 10—11, 12—13, 14—15, 16—17, 18—19 ja 20—34-aastaste vanuseklassides. Masterid, 35-aastased ja vanemad on viie-aastastes vanuseklassides. Kavas on kergejõustik, ujumine, korvpall, võrkpall ja „vabadusjooks". Võistlused algavad pühapäeval, 8. juuli hommikul 10-kilomeetrilise „vabadusjooksuga" nii noorte kui ka masterite vanuseklassides.

Esmaspäeval, 9. juulil on kergejõustik noortele (6—34-aastased).

Alad on lühijooksud — 60, 100, 200, 400 ja 1500 meetrit; kaugus- ja kõrgushüpe, heited — pesapall, kuul, oda, ketas ja keskmaad — 1500 m kõnd ja 3000 m jooks.

Teisipäeval, 10. juulil on kergejõustik, ujumine ja võrkpall. Masterite võistlusalad on 100, 400, 1500 ja 5000 m jooksud ja 3 km kõnd, kaugushüpe, kõrgushüpe, kuulitõuge ja kettaheide. Samal päeval toimuvad maadevahelised teatejooksud 4 x 100 ja 4 x 400 m, mõlemad 12—19- ja 20—34-aastaste klassides. Kolmandaks on ettenähtud klubidevahelised võrkpalli eelvõistlused kahes klassis — nooremad kuni 19-aastased ja 20-aastased ja vanemad.

Veel toimuvad ujumisvõistlused meestele ja naistele.

10-aastased ja nooremad ning 11—12-aastaste klassid: 50 m vabalt, selili, rinnuli, liiblik ja 100 m eristiilides.

13—14-aastaste klassis 100 ja 200 m nagu nooremaile. 15-aastaste ja vanemate klassis 100 ja 200 m nagu nooremaile. Iga ujuja võib võistelda kuni neljal alal.

Kolmapäeval, 11. juulil on korvpalli maavõistlused algusega kell 9 ja võrkpalli eelvõistluse lõpetamine ning finaalid kell 9.30.

Lisaks programmile selgitas Vivian Mägi ka toimkonna koosseisu. Nii on toimkonna sekretäriks Maret Liik, erialade korraldajad masterite kergejõustiku alal Elmo Kulmar ja Jaan Roos, noorte kergejõustiku alal Arvu Oiling ja Allan Mägi, ujumine Mai Kreem ja Paul Reinsalu, korvpall Harry Liiv ja võrkpall Valdeko Novek ja Raivo Remmel.

Sporditoimkond on koostanud oma eelarve, kus kulutusi on 7.530 dollarit ja tulusid 1650. Tulud saadakse ainult registreerimismaksudest $5.00 üksikvõistlejailt ja $50 pallimeeskonnalt. Spordivõistluste pealtvaatamine on vaba ESTO üldpiletiga.

Kirjavahetus ESTO-84 Sporditoimkonna juhatajaga on: Vivian Mägi, 90 Combermere Drive, Don Mills, Ontario, Canada M3A 2W5.

EA

I Maailmameistrivõistlused kergejõustikus

Augusti alul nädal aega kestnud MM-võistlusel Helsingis osales ligi 1400 atleeti 158 riigist. Vaimustatud pealtvaatajate arv ületas 420 tuhat. Võistluste kavas oli 41 ala, neist 24 meestele.

Iga riik võis esitada ühele alale kolm atleeti, kes olid täitnud A-normid. Meestele näiteks 200 m — 20,75, kõrgushüppes 2.26 ja odaviskes 86.00 m. Veidi nõrgema B-normi täitjad said ainult ühe atleediga igalt alalt osavõtta. Riigil, kellel polnud B-normi täitjaid, lubati ainult üks mees- ja üks naissportlane võistlusele.

Eestlasist osales Tiina Lillak Soomest, kes odaviskes (70.82) sai kuldmedali ja Heino Puuste N. Liidust, kes jäi odas (85.56) neljandaks.

Vaatamata pinevatele võistlustele tehti ainult kaks maailmarekordit: USA meeskond 4 x 100 m jooksus (37,86) ja tshehh J. Kratochilova 400 m jooksus (47,99).

Tähelepanuväärseim atleet oli ameeriklane Carl Lewis, kes võitis 100 m, kaugushüppe ja oli USA 4 x 100 meeskonnas „ankrumehena". Tema on kõige lähemale jõudnud Jesse Owens'i — neli kulda 1936 a. olümpial Berliinis — „kangelasmantli" pärimisele. Muide, Carli õde Carol saavutas kaugushüppes (7.04) pronksmedali!

Mainida võiks veel ameeriklast E. Moses't, kes 400 m tõkkejooksus (47,50) võitis 82. korda järjesti, alates 1977. aastast.

Silma torkas kukkumiste „paraad", mis isegi mõjutas USA ja N. Liidu medalite vahekorda. 5000 m jooksus soomlane Vainio viskas end lõpulindile ja kukkus kolmandaks, jättes venelase neljandaks, s.t. üks medal vähem N. Liidule. Naiste 100 m lõpujooksus ameeriklanna Asford, maailmarekordi omanik, rebestas poolel teel reielihase ja kanti ära. 1500 m jooksus venelanna Zaitseva kukkus lõpujoonele ja veeres hõbemedalile. 4 x 400 m finaalis USA meeskonna kolmas mees komistas, kukkus, tõusis üles ja jätkas jooksu — aga medal jäi saamata. Traagiline kukkumine juhtus ka kuubalasele Juantorena 800 m eeljooksus, kes kukkus pärast lõpujoont, astudes siseraja ja väljaku vahel olevale randile. Tekkis pahkluu kõõluste rebenemine. Juantorena kanti ära ning tegi läbi 2½ tunnilise operatsiooni. Tema oli kuldmedalimees 1976 a. olümpiaadil Montrealis.

Kõige arvurikkamad võistkonnad olid: USA 130 atleeti, kes said 24 medalit, N. Liit 120 atleeti — 23 medalit, Ida-Saksamaa 104 atleeti — 22 medalit. Kanada suurusèlt neljas võistkond 91 atleediga tõi 0 (null) medalit! Peatreener Gerald Mach olevat olnud õnnelik, et 15 Kanada atleeti üldse pääses lõpuvõistlusele.

erk

ARSTID
LEO KANN, D.C.
DOCTOR OF CHIROPRACTIC
212 Dinnick Cr.
Tel. 489-0562

ELEKTRIK
Sisseseaded, uuendused ja parandused elumajades või ettevõtetes.
Halling 762-9190
Litsents nr. E 1044

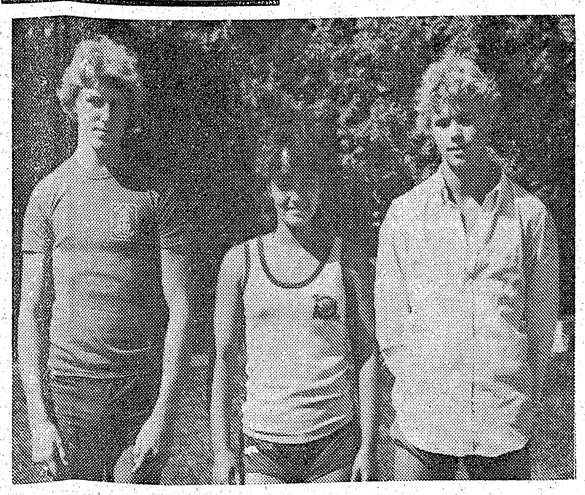

Kolm eesti esindajat Põhja-Ameerika Balti kergejõustikuvõistlustel, vasakult Hillar Sõrra, Valia Reinsalu ja Peter Sõrra. Foto: J. Säägi

Killuke kanada mosaiiki

Kui suviharja tähistamiseks oli peremees, hr. Pruuli, Dalesvilles kokkukutsunud kogu oma suvitajate pere, nende sõbrad ja tuttavad, ulatus see arv tugevasti üle poolesaja ja kujundas huvitava kosmopoliitilise kogumiku, miniatüürse näidise Kanada „etnikute" mosaiigist. Näidates, kuidas hea läbisaamise juures võid elada ja lasta ka teistel elada. Olgu vaid hea ja korraldaja peremees.

Koos olid ja sobisid omavahel hästigi nii eestlased kui hispaanlased, inglased kui ka prantslased, sakslased ja austerlased, leedulased ja isegi Norra oli esindatud.

Kui eestlaste käes oli veel jäme ots (mineviku pärandina, sest „väljarändamine" Montrealist nõuab ohvreid), siis Quebeci prantslased olid millegi pärast viimasel kohal olev vähemusrahvus. USA eestlasi esindas Jüri Uibopuu koos oma sharmika austerlasest abikaasaga ja nägusa tütrega. Klaveril Uibopuu esitas professionaalselt Gershwini ja imiteeris Piaffi. Selline kogemustega pianist väärinuks paremat mänguriista, kui see kõiki ilmastikuolusid vastuvõtnud riistapuu, aga mida jättis puudu saalinurka surutud klaver, tõi põrandale meie oma papulaarne muusikus hr. Leetma hästi süles istuval kitarril.

Peale peremehe lühikest tervitus-sõnavõttu ei võtnud palju aega kui Silvia Tael-Koppel koos „cabalero" John Jose Martinez'iga laulsid duetti „Because of You . . ." sakslaste lauanurk tõi lagedale oma „Nordsee Wellen . . .", austerlased „Edelweiss . . ." ja eestlased vameelse „Mu meelen kuldne koei andnud ka alla oma, kuigi kurdukotus . . .".

See kõik sündis söögilauas, millise pr. Pruuli oli korraldanud nii võimsa ja maitsva, et Sheraton Hotelli chef tundnuks kadedust. Prantslaste poolt auras toidulaudade vahel maisipada ja väga isuäratavad pruunid oad seapekiga. Pudelite patarei nurgalauas oli vägev! — ja korgid paukusid nagu sovjettide frondiliinil „Stalini orelid".

Tantsupõrandal noorus demonstreeris oma looduslähedasi neegritantse. Siingi ei andnud põhjamaa sinisilmsed linalakad alla lõkkele löönud hispaania temperamendile. Oli see siis „pehmete jookide" mõjul, et vanemgi generatsioon unustas oma paadunud vereringvoolu ja nagivad reumavalud, ja nii mõnigi proovis põrandal puusanõkse oma võimete kohaselt!

Kesköö jõudes vanem generatsioon taandus oma puhkepaikadesse, noorus jäi veel lõkketule ümber huikama. Augusti täiskuu heitis pikki varje, ei suutnud aga varjata, kui norra nooruse külm tagasihoidlikkus sulas andaluusialase leebe silituse all, või kui Saksamaa vallutas järjekordselt Austriat.

Kanada mosaiik oli näidanud oma olemasolu.

A. A.

VAIPADE & MÖÖBLI PUHASTUS
SEINAST-SEINA JA LAHTISED
ERIK LOKBIK — 447-9834

BON AIR APPLIANCE SERVICE
PARANDAME
külmutuskappe ja pliite — igat liiki
☆ 31 aastat tööpraktikat ☆
Tel. 533-9334

Eesti Sihtkapital Kanadas
Annetused, testamendi-pärandused ja mälestusfondid on tulumaksuvabad. Suunake oma annetused noortele ja teistele eesti organisatsioonidele
Eesti Sihtkapital Kanadas
kaudu tulumaksuvaba kviitungi saamiseks. — Eesti Maja, 958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6

VABA EESTLANE
TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast reedeni kella 9—3-ni
Toimetaja H. Oja kodune tel. 481-5316
Telefonid: toimetus 444-4823
talitus 444-4832
KUULUTAMINE VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.
üks toll ühel veerul:
kuulutuste küljel $4.75
tekstis ..... $5.—
esiküljel $5.50
Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni emasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.
tel. 444-4832
Väljaspool tööaega:
Leida Marley 223-0080
Postiaadress:
9 Parravano Ct.
Willowdale, Ont. M2R 3S8

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Neljapäeval, 22. septembril 1983 — Thursday, September 22, 1983

Hakkame rahvarõivaid valmistama!

Eelmiste aastate eeskujul algab ka käesoleval sügisel Northern Secondary School'is rahvarõivaste valmistamise kursus Endla Komi juhatusel. Registreerimine oli ettenähtud juba 19. ja 20. septembril, kuid registreerida saab ka 5. oktoobril kui kursusega alustatakse.

ESTO-84 on tulemas. Igaüks peaks selleks puhuks omale kaunid eesti rahvarõivad muretsema, et meie kogunemistele värviküllust anda.

Eelarvest jätkub närvigaasi tootmiseks

WASHINGTON — USA Kongress andis lõpliku nõusoleku 187,5-miljardilisele kaitsekulude eelarvele 1984. aastaks, mis lõpetab 15 aastat kestnud USA keelu keemiliste relvade valmistamiseks. Peamiselt on argumente olnud närvigaasi tootmise vastu.

Televisioonisaates rünnati Walesat

VARSSAVI — Poola kommunistlikud valitsejad värskendasid oma kakskümmend kuud kestnud võitlust Solidaarsuse juhi Lech Walesa mustamiseks spetsiaalses televisiooniprogrammis, kuhu oli võetud väljendusi, mis ta oma kõnedes ütles ametiühingu juhina. Nii oli ta öelnud, et N. Liit on provokatiivne ja Solidaarsus on valmis kutsumata külalistele vastu hakkama, kui peaksid Poolasse tungima. Ta oli lisanud, et kui tal oleks petrooleumipomm, siis kasutaks ta seda tanki vastu. Walesa ise arvas pärast saadet, et see kujuneb talle „suureks võiduks".

Iraani „lastearmee"

GENF — ÜRO on andnud Iraanile üleskutse toimida kooskõlas internatsionaalsete seadustega ja lõpetada laps-sõdurite värbamine oma Pärsia lahe sõjas Iraagi vastu. Resolutsioonis, mis võeti vastu vaatamata tugevale Iraani vastuseisule, avaldati üleskutse internatsionaalseile orgnisatsioonidele, et nad aitaksid Iraani laps-sõjavange „eriti nende füüsilise ja vaimse" tervishoiu pärast ja aidata neid, kes soovivad, asuda ajutiselt mõnele teisele muhameedlikule maale.

Jätkake võitlust! õhutatakse poolakaid

VARSSAVI — Vangistatud Poola keelustatud ametiühingu Solidaarsuse nõuandja Adam Michnik on salaja vanglast ühe üleskutse välja smugeldanud, mis õhutas keelustatud ametiühingu pooldajaid jätkama nende põrandaalust võitlust. Ta arvas siiski et see on tõesti pikk marss. Michnik on üks KOR'i asutajaliige, milline initsiaal on võetud laiali saadetud Committee for Workers Defence nimest. Michnik vangistati, kuna ta oli tahtnud kukutada Poola sotsialistlikku süsteemi.

Miljon abielulahutust aastas N. Liidus

MOSKVA — N. Liidu abielulahutustest kaks kolmandikku toimuvad naiste algatusel, kirjutab ajaleht „Literaturnaja Gazeta". Leht arvab, et naistele osaks saanud kõrgem haridus on põhjustanud lahutuste neljakordistumise 40-ndaist aastaist peale. 1981. a. oli N. Liidus peaegu üks miljon abielulahutust.

Osavõtjaid eesti organisatsioonide ja ettevõtete tutvustamisõhtust. Pildil vasakult EKN büroojuhataja Priit Aruvald, Eesti Liit Kanadas esimees Vello Hubel, „Vaba Eestlase", T.E.S. Täienduskoolide ja läänlaste esindaja Leida Marley, „Loomingu" laagri juhataja Mall Puhm ja Angela Viir.

Foto: Vaba Eestlane

Tutvustati iseend ja oma tegevust

Esimene sellesarnane tutvustamise õhtu jättis kordamise soovi

Möödunud reede õhtul toimus Tartu College'is Akadeemilise Kodu, Eestlaste Kesknõukogu Kanadas (EKN) ja T. E. Seltsi ühisel korraldusel eesti organisatsioonide ja ettevõtete tutvustamisõhtu. Õhtul ligemale 30 eesti organisatsiooni tutvustasid oma eesmärke ja liikmeks saamise tingimusi umbes samale arvule publikule.

Iga organisatsioon oli saanud kolmel, seina veerule asetatud laudade juures koha, kus leidus väljapanekuid töötulemuste üle, informatsiooni ja trükiseid, kuna iga organisatsiooni esindajale anti mõneks minutiks enese ja oma organisatsiooni tutvustamiseks sõna.

T. E. Maleklubi tutvustas L. Joselin, Eesti Vangistatud Vabadusvõitlejate Ühingut ja selle eesmärke Henny Aruja, samuti ka ajalehte „Võitlejat".

Eesti Etnograafilist Ringi, Rajaleidjate gaidlipkonda ja ajalehte „Meie Elu" tutvustas Ene Runge,

kuna Egbert Runge andis selgitusi Eesti Skautide ja Eesti Gaidide malevate üle.

T. E. Segakoori esindas Leida Pajur, T. E. Pensionäride Klubi Frieda Terts, T. E. Meeskoori esimees H. Paara, kutsudes nooremaid mehi kaasa laulma, eesti noortest koosneva visuaal-kunstide grupi NET/VÕRK tegevust selgitas M. Ahermäe, T. E. Õngitsejate ja Jahimeeste Seltsi esimees H. Riko, Jaak Järve oma produktsiooni kommertskunsti ja Salakõrtsu alal, Leo Prii Edgewood Real Estate agendina ja Järvamaalaste organiseerijana, A. Liivoja Peetri koguduse vaimulikku orkestrit ja advokaati Silja S. Seppit, pr. Mällo Pärnumaalaste Seltsi, E. Liik Hiidlaste Seltsi, kuhu kuuluvad ainult hiidlased. O. Piil Eesti Maja, tõstes esile selle osatähtsust siinses eesti ühiskonnas.

Edasi Ene Rannala tutvustas T.E.S. Lasteaeda, kuhu võetakse lapsi 3—7 aasta vanuses. Margit Viia tutvustas kõiki Torontos olevaid eesti klaveriõpetajaid ja konservatooriumi eestlasist õppejõude. Anne Tüll Eesti Õpetajate Keskühingut ja hiljem T. E. Seltsi,

öeldes et see on Toronto ja ümbruskonna eestlaste koondis, mille eesmärgiks on Eesti eest võitlemine, eesti noorte toetamine lasteaias, täienduskoolides ja noorsootöös.

Kuna selts on suurim Eesti Maja aktsiate omanik, selletõttu on kõik üritused sealseis ruumides, samuti ka laenuraamatukogu. Eesmärgiks on liikmete arvu tõstmine 500-le. Lähemaks ürituseks on René Uferi kontsert 20. novembril.

Taivo Ilves, esindas Eesti Spordiselts Kalevit, ütles et ainult võrkpall ja suusaklubi on tegevad, kuid tegevust peaks olema kõikidel aladel. Praegu on eesti sport lagunenud. Et noored saaksid võistlusi teha peavad olema treenerid, mistõttu ka võrkpalliklubi edu oleneb sellest. Viimastel aastatel on eesti sportlaste osavõtt olnud Balti võistlusist piinlikult väikesearvuline.

T. Metsala tutvustas „Kunglat"; see on suurim rahvatantsurühm, oma 160—170 liikmega ehk kogu maailmas.

Tegevus on väga elav ja töötatakse mitme erivanuse grupiga.

Mall Puhm, omaaegne Loomingu laagri juhataja, kutsus ostma laagrinädalast tehtud albumit. Kuid ütles ka, et Estonia koori harjutused on Peetri kiriku ruumes.

Leida Marley tutvustas ajaleht „VABA EESTLAST", T.E.S. Täienduskoole ja natuke ka läänlaste Seltsi, kus nagu Hiidlaste Seltsis on liikmeks läänlased.

Vello Hubel, Eesti Liit Kanadas esimees ütles, et liit koosneb umbes 30-st liikmesorganisatsioonist.

Tähtsamaks praeguseks tööks on Kanada Eestlaste Ajalookomisjoni töö, kus jätkatakse jätkuteose eeltöödega.

ELK katsub täita tühje kohti, mis on eesti ühiskonnas tekkinud, nagu kevadel Marie Underi 100. aastapäeva märkimine ja aastalõpul oleva G. Suitsu 100. sünnipäeva tähistamine.

EKN uus büroojuhataja Priit Aruvald tutvustas EKN-u, kus eesmärgiks on välisvõitlus Eesti õiguste eest. EKN koordineerib eesti ühiskonna tegevust ja on eestlaste esindajaks Kanada ametivõimude juures. Ülesannete hulka kuuluvad kontaktid parlamendiliikmetega ja kanada ajakirjandusega. Iga eestlane Kanadas kuulub EKN liikmeskonda. Mureks on, et vanema generatsiooni lahkumisega väheneb toetajaskond, mistõttu nooremad peaksid neid asendama.

Vello Salo tutvustas „Aja Kirja", kirjastus „Maarjamaa" väljaandeid, kus on ilmumisel Uku Masingu tähtteos tema 75. sünnipäeva puhuks.

Kolmandaks iseloomustas ta oma keelekursust, öeldes et kuna keel on elav asi, siis see vajab ka puhastamist.

Keelekursuse algus on 4. okt. Tartu College'is.

Epp Arujal oli mitu ala, isa Northern Publications infokeskus igasuguste raamatute kohta, Tartu Instituut, Tartu College'i akadeemiline osa oma loengutega ja arhiiviga talletamiseks ja õppematerjalide võimaldamiseks. Kolmas AABS'i internatsionaalse tasemega teaduslik organisatsioon väljaannete ja konverentsidega. Lõpuks veel ESTO-84 informatsiooni väljaanded. Piret Komi ütles, et Akadeemilise Kodu moodustavad 21 eesti akadeemilist organisatsiooni.

Maiki Andre-Lupp ütles lõpusõna, kahjatsedes, et sellele informatiivsele koosviibimisele oli tulnud nii vähe publikut.

Ühe õhtuga pole loota suuremat tähelepanekut, aga järgmisel korral võiks see rohkem õnnestuda.

Korraldavasse toimkonda kuulusid Piret Komi, Anne Tüll, Kadi Kaljuste, Maiki Andre-Lupp ja Akadeemilise Kodu majaisa M. Ahermäe.

Õhtul esitati helilindilt T. E. Meeskoori laule, oli baar ja pakuti kohvi. Osavõtjad avaldasid soovi, et seda korrata.

Nalja

Varssavis kirjeldati selgituskoosolekul neutronipoomi.

— Vesinikupomm plahvatab kogu maailma puruks. Neutronipomm hävitab omalt poolt kõik elava, aga ehitused ja kaubad jäävad järele.

Ettekande järel tuleb üks vanem naine referendi juurde ja küsib:

— Sain kõigest aru, mida kõnelesite. Küll see on hirmutav! Aga mis pomm on nüüd langetatud, kui nii ehitused ja inimesed on säilinud, aga kaubad on kadunud?

☆

Noor proua tuleb autosõidult koju ja ütleb mehele:

„Kuule, Heinrich, võta midagi ette, see tundmatu mees, kes väljas seisab, lõi mulle tänaval külge ja nüüd ei jää minust enam maha!"

„Hm, hm! Kus sa temaga siis õieti kohtusid?"

„Siinsamas tänavanurgal, kui ma tema autot müksasin ja tal autouks eest ära kukkus."

☆

Johannes läheb jälle kõrtsi oma abielumuresid uputama. Ta ütleb sõbrale:

„Meie külas on üksainus mees, kelle naine on tõepoolest ingel, ja see on meie hea sõber Schultze."

„Kuid Schultze on ju lesk!"

„Just!"

Tänane Emmaste

Prähnu rand ja Liiva laugas, Tohvri laiud ja Kurisoo augud moodustavad paikkonna, mis on omale nime Emmaste saanud sellest, et ammustel aegadel olid suviti kodus põhiliselt ainult naised, mehed leidsid tööotsi mandril või maailmameredel. Nüüd Emmaste pere kasvavat, noored tulevad pärast koolilõpetamist või sõjaväeteenistust kodukanti tagasi.

Pool tosinat aastat kummitas Emmaste noori mehi pruudiprobleem, sest naistel, kel laudatööks või muuks raskemaks ei olnud jaksu, ei olnud kohapeal tegevust. Probleem lahendati suveniiride-tööstuse organiseerimisega kolhoosi juurde; nüüd tehakse seal meeneid, nööpe ja lusikaid, tööle on rakendatud naisi, kellest leidub poissmeestele ka elukaaslasi.

Viimastel aastatel olevat Emmastesse juurde tulnud kümneid inimesi. Tuli loomatohter Jüri Lauter koos arstist abikaasaga, mistõttu saadi jälle avada kohalik arstijaoskond. Inimesed helistavat mitmelt poolt ja küsivat, kas on saada tööd ja elamist, tahtmine olevat sinnamaale kodu rajada. Tuleksid kasvõi hommepäev, aga esimeseks probleemiks on ikka eluase. Tahetakse omaette elamist maalapiga ja õuega lastele jooksmiseks.

Kolhoosi ja elanike ühisjõul on viimastel aastatel uue ilme saanud ligi 30 endist maamaja. Need korrastati hoole-armastusega, nüüd jooksevad lapsed õuemurul, silma paistavad ilupuud ja põõsad, mõnes aias oma basseingi.

Hiiumaa maakodud on olnud suvitajaile tähelepanu objektideks ja paljud talumajadki on aastate jooksul saanud suvitajate omanduseks. Nüüd saadetakse suvilate soovijad tühjade kätega tagasi. Kolhoos ostab ära kõik siitkandi hooned, mida võimalik elamiseks kohandada. Kuid lausa valu tegevat, et mõni linnainimene, kes suviti nädala leiab aega kodusaarel olla, oma isakodu rahuliku südamega laguneda laseb.

Koos uute tulijatega suurenevat katsikulkäimise sagedus. Et noortel emadel pisipõnnidega kõik kergemini laabuks, on Jausas ehitamisel lastepäevakodu.

Lastepere suurenemine on tööd ja rõõmu juurde toonud Emmaste kooliõpetajaile. Kui veel pool tosinat aastat tagasi oli koolis 130 õpilase ringis, siis möödunud aastal oli lapsi juba 186. Kooli suuremaks mureks on võimla puudumine, mida loodetakse siiski lahendada.

Tänavu lõpetas Emmaste 8-klassilise kooli 19 õpilast, kellest suurem jagu tahab valida edasiseks õpingud tehnikumis või kutsekeskkoolis.

Mullu said 23 siitkandi inimest kätte keskkooli lõputunnistused. Ühiselt alustati kaugõppekeskkoolis ja ühiselt oli rühitud ka lõpuni. Oktoobrist aprillini kulusid koolipingis kõik kolmapäevad ja laupäevad. Kolhoos säilitas keskmise töötasu, hoolitses ka selle eest, et vajaduse korral Kärdlast õpetajad kohale toodi. Nüüd liiguvad mõtted, et uus grupp võiks selliselt kooliteed alustada.

Emmaste rahvas ei kujutavat ette elu ilma kultuurimajata. Aga samal ajal teeb see ajahambast puretud, sõjapäevil hobusetalliks kasutatud hoone, mida rajooniarhitekt tahtis juba sulgeda, neile praegu ka kõige suuremat muret. Laulu- ja tantsuhuviline on siinne rahvas ikka olnud ning kui mõni üritus toimub on saal pilgeni täis. Nüüd olevat plaanid peetud ja varsti minevat kontor-klubi ehitamiseks lahti. Selle üle võivat rõõmustada naisansambel, rahvatantsurühm, näitering, tütarlasteansambel, külakapell ja kõik meelepärase tegevuse otsijad.

Nagu alul öeldud, avati arstipunkt, nüüd käivad mõtted hambaravi- ja füsioteraapiakabineti sisustamise ümber. Paremini saavat korraldada ka teenindust, on avatud kompleksvastuvõtupunkt, kaks korda nädalas käib kohal juuksur. Juba mõne aasta eest alustas Tallinnast tulnud Asta Leppmets naisteriiete õmblemist, nüüd leiavad mehedki, et ülikonnaproovi võiks kohapeal teha.

Hiiumaa majandeist on intensiivseim töötunne just Emmastes. Piimatoodang on suurenenud; tahetakse likvideerida ka eelmistest aastatest riigile jäänud võlg liha tootmisel. Söödavarumine kulgevat kenasti, loodetakse head viljasaaki.

Emmastes on kanged laulunaised, sest kui nad hääle üles võtavad, siis andvat kuulata. Laulud kõlavat tihti Emmaste kultuurimaja vanade päevinäinud seinte vahel. Kuid laulud helisevat ka siis kui toimuvad paadiretked laidudele või minnakse Saaremaale Soela väina mängusid pidama. Oma Emmaste laulu veel ei olevat, aga see võivat varsti sündida, sõnaseadjaid olevat häid, küllap siis viisimeistergi leitakse.

Tõstetakse toiduainete hindu

Poola majanduskriis raskeim pärast sõda

VARSSAVI — Poola kommunistliku partei juhid ütlesid poolakaile, et Poola võitleb praegu raskeima finantsilise kriisiga, mis on olnud pärast II maailmasõda, mistõttu toiduainete hinnad tõusevad 1. jaanuarist 1984 30—40 prots. võrra.

Partei teade põhjustas poolakate hulgas paanika, rahvas tormas äridesse oma tagavarasid suurendama. Poolal on halbu kogemusi samasuguste varasemate hinnatõusudega, mis põhjustasid rahutusi ja sai mitmele parteijuhile saatuslikuks. 1970. a. toiduainete rahutused Balti mere rannikul kukutasid kompartei juhte ja põhjustas iseseisva Solidaarsuse ametiühingu sünni, kes protesteeris raskete olude vastu.

Vanem parteitegelane Manfred Gorywoda ütles partei keskkomitee majanduseskpertide koosolekul Varssavis,

et teade hinnatõusust on põhjustanud hullemaidki kuuldusi ja paanika mõnes Poola provintsis.

Hinnatõusuga langeks tööliste elustandard 4 prots.

Poola juhid on süüdistanud praeguses majanduslikus kriisis USA finantsilisi sanktsioone, mis järgnesid sõjaseaduse rakendamisele. Praegused majanduslikud kohustused selles võlgadega koormatud riigis olevat „väga komplitseeritud".

Hinnatõusu peetakse Poola riigi raskes olukorras väga tõsiseks,

mis põhjustaks tarbeainete puudust ja 300—400 prots. toiduainete hinna tõusu pärast ametlikku hinnatõusu 1. jaanuaril.

Värskemad uudised loete „VABA EESTLASEST"

Võõrastega abiellumine keelatud

PEKING — Hiinas kehtestati määrused, mis keelasid oma kodanikele, kes töötavad „konfidentsiaalselt tähtsail töökohtadel" abiellumise võõrastega. See samm oli teine katse piirata mitteseaduslikke kontakte hiinlaste ja võõraste vahel. Uued eeskirjad keelavad abiellumise välismaalastega ja tegelikult iga ülikoolihariduseg hiinlase vahel, kuna viimaste tööd peetakse tähtsaks, või maal, kus isegi ilmateade on riigisaladuseks, „konfidentsiaalseks".

The Finnish Place

5463 Yonge St. Willowdale M2N 5S1
(Finchi lähedal) — Tel. 222-7575

KINKEESEMETE VÄLJAMÜÜK
septembri lõpuni
20—30% HINNAALANDUST

KUMMISAAPAD MEESTELE $36.—
NAISTELE $25.—

Avatud:
esmasp., teisip., kolmap. 9—6, neljap., reedel 9—8, laup. 9—4